

EDITORIAL

Esdeveniments polítics històrics *versus* altres esdeveniments notables

Aquesta TOSCA dóna compte dels recents resultats electorals al Parlament espanyol, on gairebé tres de cada quatre vots (al Moianès) han estat per a partits que defensen la independència de Catalunya i quan només feia mig any que ja havíem votat per constituir aquest mateix parlament. Una novetat ha estat la presentació de les Candidatures d'Unitat Popular (CUP), que han obtingut al Moianès gairebé el 15%. Aquests resultats comarcals poden tenir un gran significat per a algunes persones que guaiten, escruten i saben interpretar els primers senyals de canvis polítics, perquè, en conjunt, la lectura és que la dificultat per a constituir un parlament estable s'ha accentuat —essent aquest un dels objectius explícits d'alguns dels partits que es presentaven— i que han consolidat un partit d'extrema dreta que proposa d'il·legalitzar els partits independentistes i d'anorrear totes les autonomies de l'Estat espanyol, per no fer esment del seu programa de política de gènere i social (val a dir que aquest partit extremista ha obtingut a Sant Quirze Safaja gairebé un 6% dels vots).

Ens trobem, en definitiva, amb un altre esdeveniment polític que caldrà afegir a la densa història d'aquesta Catalunya del segle XXI, on una part de la societat creu estar contribuint a escriure'n les pàgines amb accions com tallar diàriament la Meridiana de Barcelona des de fa més d'un

mes (a l'hora d'escriure aquesta nota), l'accés a Catalunya per autopista des de la Jonquera o ocupant l'Estació de Sants o la Gran Via barcelonina.

Es fa difícil, en aquest context, poder celebrar altres notícies, tot i ser notables, com que un formatge del Moianès ha estat reconegut com el millor del món en la seva categoria. És un guardó que dóna relleu i una dimensió internacional a una de les apostes de la comarca del Moianès, com és l'anhel de posicionar-se en el sector alimentari de qualitat i de proximitat. És un premi a un privat, sí, però és alhora el reconeixement a una empresa molt vinculada des de fa generacions a Moià i que se n'orgulleix de contribuir a la promoció comarcal. En un altre moment hauria d'haver estat la principal notícia d'aquest número...

Caldria alertar sobre l'excés de protagonisme que el relat polític ha adquirit sobre moltes capes de la vida social que no sabem donar prou valor a altres fets. I és que, a més, un altre article d'aquesta revista posa en relleu la restauració de la façana dels Escolapis. El barroc, els Abadal i la fesomia dels millors masos del Moianès corresponen a una època econòmica d'esplendor, justament en un dels moments polítics més baixos de Catalunya. Sigui com sigui, el premi a Formatges Montbrú és un gran esdeveniment per a la comarca i no el podem ignorar: l'enhorabona!

ÍNDEX

Editorial	3
Moianès	5
Eleccions 10-N: l'independentisme frega el 73%. <i>J. Clarà</i>	5
Aposta per la formació i l'ocupació. <i>Consorti/Consell Com.</i>	7
Notes terçolenques. <i>R. Puig</i>	8
Actes i esdeveniments	10
«Sarró de cabra», de Formatges Montbrú ... <i>J. Font</i>	10
El «tiet Joan» dels escacs, homenatjat. <i>E. Permanyer</i>	13
Els Cantaires de l'Esplai, en la 8ª Mostra ... <i>J. Clarà</i>	14
Les entitats informen	15
Acte commemoratiu del Dia Internacional ... <i>S. Mur</i>	15
Els Geganters de Moià, a la gala de l'Ens ...	16
Museu de Moià	17
Biblioteca Municipal 1 d'Octubre	18
Temps de records. <i>Hospital-Residència</i>	19
El Musical, tornem!	20
Natura	22
McDonaldització de la biosfera. <i>M. Fortuny</i>	22
El racó dibuixat	26
Què sabem de practicar <i>sketchcrawl</i> ? <i>J.M. Olivé</i>	26
Una mica d'història	28
Clau de volta catedralícia d'interès moianès. <i>J. Ruaix</i>	28
Perfils	29
Remei Graupera, «una manera de veure ...» <i>J. Clarà</i>	29
Esports	34
Antics futbolistes del C.E. Moià (2). Agustí Vives. <i>J. Riera</i>	34
Lletres	36
La façana de l'església dels escolapis. <i>M. Baqués</i>	36
De fora estant	40
A la recerca de la filla de Durruti (i 2). <i>R. González</i>	40
Miscel·lània	44
Cap a Moià. <i>P. Criach</i>	44
Canvi profitós. <i>Plade</i>	45
Publicacions	46
Breus	48
Moviment demogràfic	49
Dades meteorològiques	50

10-N a Les Faixes
(fot. Xavier Rius)

LA TOSCA Can Carner. Joies, 11-13 - 08180 Moià · latosca@latosca.cat · www.latosca.cat

Consell de Redacció: Mercè Bigorra, Jaume Clarà, Josep Font, Albert Lozano, Elvira Permanyer, Roser Portet, Josep Riera, Elisa Roca, Josep Ruaix, Elvira Vilardell
Administració: Eduard Gómez
Disseny de la revista: Soldevila. Disseny i Comunicació — Impressió: Winihard Gràfics, Moià
DL B-4501-1983 — ISSN 2014-5160, 2014-5179 (versió digital) — 8 números l'any. Preu de l'exemplar: 4'5 euros

Edita: ASSOCIACIÓ CULTURAL
MODILIANUM

Amb el suport de

LA TOSCA és membre de l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal

MOIANÈS

Eleccions 10-N: l'independentisme frega el 73%

Jaume Clarà

Mig anys després de les darreres eleccions, l'independentisme continua pujant (+3,1 punts) i arriba al 72,7%. La presència de la CUP (14,1%, +7,6 respecte a la llista del Front Republicà de l'abril) va en detriment d'ERC (34,0%, -7,7), que continua guanyant, amb un marge de gairebé deu punts respecte a JxCat (24,6%), que en puja 3,2. El sector antiindependentista (24,8%) baixa 2,6 punts, gairebé tots (2,4) deguts al PSC; la tripleta espanyolista es manté en el 8,1% (-0,2), però Vox (3,0%) supera el PP (2,9%) i Cs (2,2%). Els Comuns, per la seva part, també baixen: 7,6% (-1,2).

La participació global a la comarca va disminuir lleugerament respecte a l'abril, situant-se en el 77,2%. Una xifra prou alta, que va oscil·lar entre el 73,6% de Castellterçol i el 79,9% de Collsuspina.

Per pobles, l'independentisme supera el 80% en cinc d'ells (Santa Maria d'Oló, 87,7; Granera, 83,7; Collsuspina, 82,0; l'Estany, 81,4; Calders, 80,2) i només

queda per sota del 70% a Castellterçol (69,9%) i, sobretot, a Sant Quirze Safaja (60,2%).

Esquerra Republicana obté en aquesta ocasió el millor resultat a l'Estany (43,8%), sobrepasant el 38,5% d'Oló, i només baixa del 30% a Monistrol de Calders (26,0) i Sant Quirze (24,4). Dels deu pobles del Moianès, guanya en set: tots excepte Calders, Monistrol i Sant Quirze, on s'imposa Junts per Catalunya.

La llista postconvergent, amb la moianesa Montserrat Girbau com a número nou, sobrepassa el 30% dels sufragis a Granera (32,7), Calders (31,3) i Collsuspina (30,8).

Pel que fa a la tercera força independentista, la CUP, que es presentava per primera vegada en unes eleccions a les Corts espanyoles, aconseguí els millors resultats a Oló (22,3%) i Monistrol (20,1), mentre a l'Estany es conformava amb el 9,7%.

Els guanyadors de les eleccions a nivell espanyol, el PSC, només superaven

Montserrat Girbau, número 9 de JxCat, en el moment de votar a Moià (fot. Xavier Rius)

el 10% a Moià (11,2) i el fregaven a Castellterçol (9,9). En Comú Podem, per la seva part, arribava a aquest barem a Sant Quirze (10,5).

Per part dels partits més espanyolistes, Vox se situava entre el 5,8% de Sant Quirze i el 0,8% d'Oló; el Partit Popular entre el 5,3% també de Sant Quirze i els zero vots de Granera, i Ciutadans entre el 5,8% novament de Sant Quirze i el 0,3% d'Oló.

Entre els partits extraparlamentaris, els dos que obtingueren més sufragis foren Més País, l'escissió d'Unides Podem, per la qual obtaren seixanta-tres votants, i la llista animalista del PACMa, que fou triada per seixanta.

Val a dir també que mentre els vots nuls augmentaren lleugerament respecte a l'abril (de quaranta-set a seixanta-cinc), en canvi els vots en blanc es triplicaren passant de només setze a cinquanta-dos.

	Particip.	ERC	JxCat	CUP	PSC
Calders	644 78,5	197 30,8	200 31,3	116 18,1	28 4,4
Castellcir	426 78,6	159 37,5	87 20,5	57 13,4	38 9,0
Castellterçol	1.439 73,6	467 32,8	379 26,6	150 10,5	141 9,9
Collsuspina	215 79,9	73 34,6	65 30,8	35 16,6	12 5,7
L'Estanty	260 78,1	113 43,8	72 27,9	25 9,7	20 7,8
Granera	49 74,2	18 36,7	16 32,7	7 14,3	3 6,1
Moià	3.286 73,7	1.143 35,1	687 21,1	428 13,1	366 11,2
Monistrol C.	428 73,9	110 26,0	124 29,3	85 20,1	37 8,8
St. Q. Safaja	362 77,5	88 24,4	93 25,8	36 10,0	32 8,9
Sta. M. Oló	636 78,0	243 38,5	170 26,9	141 22,3	22 3,5
Moianès 2019	7.745 77,2	2.611 34,0	1.893 24,6	1.080 14,1	699 9,1
<i>Moianès abril</i>	<i>8.106 79,5</i>	<i>3.357 41,7</i>	<i>1.726 21,4</i>	<i>526⁽¹⁾ 6,5⁽¹⁾</i>	<i>924 11,5</i>

	EcP	VOX	PP	Cs	Altres
Calders	27 4,2	23 3,6	24 3,8	14 2,2	11 1,7
Castellcir	34 8,0	16 3,8	11 2,6	10 2,7	9 2,5
Castellterçol	126 8,9	42 3,0	45 3,7	27 1,9	39 2,7
Collsuspina	16 7,6	5 2,4	3 1,4	1 0,5	0 0,0
L'Estanty	9 3,5	4 1,6	3 1,2	5 1,9	5 2,0
Granera	2 4,1	1 2,0	0 0,0	1 2,0	1 2,0
Moià	273 8,4	96 3,0	96 3,0	81 2,5	62 4,9
Monistrol C.	28 6,6	17 4,0	9 2,1	7 1,7	2 0,5
St. Q. Safaja	38 10,5	21 5,8	19 5,3	21 5,8	10 2,8
Sta. M. Oló	29 4,6	5 0,8	13 2,1	2 0,3	2 0,3
Moianès 2019	582 7,6	230 3,0	223 2,9	169 2,2	141 1,8
<i>Moianès abril</i>	<i>713 8,8</i>	<i>140 1,7</i>	<i>144 1,8</i>	<i>389 4,8</i>	<i>111 1,4</i>

Vots nuls: 65 (0,8) [abril: 47 (0,6)]. Vots en blanc: 52 (0,7) [2016: 16 (0,2)]

(1) Els vots del mes d'abril corresponen al Front Republicà

Aposta per la formació i l'ocupació

Consorti del Moianès / Consell Comarcal del Moianès

320.000 euros per a contractació de divuit persones en situació d'atur

El Consell Comarcal i el Consorti han rebut subvencions per més de 320.000 euros del Servei d'Ocupació de Catalunya per a contractar divuit persones en situació d'atur: onze a través del programa Treball i Formació, amb una durada de 6-12 mesos; dues més dins el programa de Joves en pràctiques, i cinc persones aturades de llarga durada dins del programa Enfeina't. El pròxim febrer finalitzen quatre contractes de treball d'aquest darrer programa.

Aposta per la formació i l'ocupació

El Consorti i el Consell Comarcal aposten per la formació i l'ocupació amb l'objectiu d'aconseguir un increment i una millora en l'ocupabilitat i l'autoocupabilitat dels habitants del Moianès. Els programes més destacats que s'estan executant són:

•**Programa referent d'ocupació juvenil:** Té com a objectiu facilitar i acompanyar la transició dels joves del Moianès des del sistema educatiu al sistema laboral i/o ocupacional. Gràcies al treball en xarxa i transversal dels professionals del Consell Comarcal s'ofereixen els recursos més adients en funció de les necessitats personals o socials de cada jove i se'ls assessora i informa sobre la recerca de feina i sobre les diferents opcions formatives. Es promogut pel Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC) i es va iniciar a la comarca el desembre del 2018.

•**Programa de Joves en pràctiques:** Incentiva la contractació laboral en els menors de 30 anys que estan a l'atur. D'aquesta manera poden millorar la seva ocupabilitat amb l'adquisició de les aptituds i les competències derivades de la

pràctica laboral. S'executa a través del SOC en el marc del Programa de Garantia Juvenil a Catalunya, que té com a objectiu reduir l'atur en la població juvenil.

•**Programa UBICAT:** Impulsat pel Consorti del Moianès per a orientar i formar en el procés de recerca de feina. El Servei d'Ocupació del Moianès combina el servei d'orientació professional amb activitats específiques de curta durada que proporcionen eines i recursos per a tenir més èxit en la recerca de feina.

•**Programa 30 Plus:** L'objectiu és afavorir la inserció laboral de persones a l'atur de 30 anys i més, proporcionant-los els recursos, la formació vinculada a un lloc de treball amb orientació i acompanyament personalitzat i les competències per ocupar un lloc de treball. A través d'incentius econòmics a les empreses, es facilita la contractació d'aquestes persones.

•**Setmana de les Professions:** Les àrees d'Educació, Joventut, Turisme, Empresa i Ocupació del Consell Comarcal i del Consorti del Moianès organitzaran el desembre la Setmana de les Professions. Una quinzena de joves de l'aula oberta de l'Institut Escola de Castellterçol i de l'INS Moianès participaran en unes sessions per a conèixer les experiències laborals i les trajectòries vitals d'empresaris de la comarca.

•**Curs FOAP:** Una desena de persones van participar en el curs sobre operacions auxiliars de serveis administratius i generals que va començar el febrer i que va durar uns sis mesos aproximadament.

•**Programa Enfeina't:** El programa Enfeina't, que promou el Consorti del Moianès, fomenta les accions per a la contractació laboral temporal i l'acompanyament a la inserció de les persones a l'atur de llarga durada.

Notes terçolenques

Ramon Puig

Brillant tancament de la programació del Centru

El novembre, amb la diada de Tots Sants, entra molt fresc. Però enguany ha esdevingut el final de la ja comentada temporada del Centru, gairebé al cent per cent teatral. El 19 d'octubre l'espectacle *Also known as* va oferir, davant un públic limitat a noranta persones en formació mig encerclada en 180 graus al mateix escenari del Centru, el mestratge d'un Albert Salazar en el paper d'un jove de dinou anys que, en un monòleg incomparable, va anar desgranant totes les alegries, pors, tristors, amors, etc. d'un noi d'origen magrebí que és adoptat per una família i es troba, per un malentès, que ha de fer front a una acusació de falsa violació a la seva pròpia xicota. Tot plegat amanit amb música *underground*, moviments intensíssims i unes expressions facials tan intenses que ens indiquen les múltiples lluites de qualsevol adolescent que, a més, està atrapat per les circumstàncies esmentades. Anna Colomina, directora de la programació, expressà, en declaracions al programa «Seguim el fil» de Ràdio Castellterçol, la importància cabdal d'aquesta obra per les seves característiques.

I què us hem de dir de la «traca final» en forma de dansa? L'espectacle *Blowing*, de Múcab Dans i Toni Mira, va enlluernar i seduir un públic que amb prou feines omplia una part de la platea, el dia 2 de novembre. A la pantalla del fons de l'escenari anaren desfilant des de dibuixos paisatgístics, simulacions de tempestes, anades i vingudes de formes capritxoses, etc., amb la presència de dos balladors i una balladora, vestits simulant la natura amb un perfecte desplegament plastificat, gran evocador de la mar i, és clar!, el vent

com a protagonista. Al final no mancaren els calorosos aplaudiments d'aquella petita concurrència de poc més de trenta persones.

Assemblea d'entitats

Sota la direcció del regidor de Cultura, Albert Obrero, i amb l'ajuda d'Oriol Casso, regidor de Logística i Via Pública, l'11 de novembre i davant una quarantena de persones, representants de la setantena d'entitats terçolenques, s'exposaren diversos projectes.

1. Escola d'Arts del Moianès. Avui és impossible que cada poble tingui un seguit d'institucions o serveis si aquests no són d'abast comarcal. El Consell Comarcal n'estudia la viabilitat. Podria, tal vegada, esdevenir itinerant.

2. Proposta d'arxiu comarcal. Passar al Departament de Cultura de la Generalitat el futur projecte, que caldrà sotmetre a una comissió mixta. El local de «la Presó» podria ser candidat a albergar-lo.

3. Biblioteca comarcal. Antonio Bermejo, escriptor, autor, poeta local i líder radiofònic, ja va presentar la idea durant la campanya electoral de Castell en Positiu. On aniria? A l'edifici de l'antiga escola nacional? En alguna sala de la segona fase d'adequació de l'Anla?

4. Memòria històrica. Donar lloc a veus silenciades: exili, fàbriques, immigració, etc.

5. Potenciar la xarxa i la millora de locals: Les Faixes, el local de Collsuspina, etc.

6. Advertència sobre la gran manca de personal a la Comissió de Festa Major.

7. Engrescador projecte d'Escola de Cinema a l'Estany, gràcies a un animós professional vingut de Cuba.

8. Oficina tècnica de suport a les entitats.

Per la seva banda, Oriol Casso, de forma clara, planera i amb tot un reguitzell d'anècdotes, comentà com fer ús dels locals i materials públics.

Excursionisme de contemplació, excursionisme de competició

Ja des de les darreres dècades del segle XIX, a Catalunya l'excursionisme s'orientà com a recerca científica: flora, fauna, la gran riquesa del romànic, etc. L'inici del mateix CEC abrigava aquesta finalitat. En clau gegantina, des de les escalades, ja sia a Montserrat, Prades o el Montsant, o les mítiques ascensions a l'Aconcagua, el Kilimanjaro o fins i tot l'Everest, dibuixen un panorama de sensacions i gran èpica. Ara bé, les sortides escolars, d'esplais, parroquials i, no cal dir-ho, el mateix escoltisme, formen per essència un ventall que abraça des de la contemplació fins a la didàctica.

I al Moianès? Sempre em va semblar que el GEMI, fundat en 1974, albergava les dues tendències (mirat des de fora, ja que els coneixia i apreciava, però la veritat és que poques sortides vaig compartir durant les dècades dels setanta,

vuitanta i noranta). Però puc pensar que, potser, el recordat amic Manel Clarà hauria estat més a prop de la contemplació que no pas, per exemple, en Joan Bach.

En observar la gran quantitat d'activitats que organitza actualment el Centre Excursionista de Castellterçol, si no m'equivoco, s'està més a prop del sentit competitiu. Es prioritza aquesta opció en les noves i animades generacions? Puc fer aquesta simple suposició.

En el meu cas, i comptant que acostumo a caminar xino-xano, posaré només un exemple, de la caminada d'enguany: surto sense presses, després de passar el coll de Sant Fruitós arribem a la Ginebreda, casa impregnada de moltíssima història; ho comento a uns bons amics, la Marga i el Josep Maria, i a d'altres caminaires; a les Canals, com no parlar d'*Argelagues* i la Gemma Ruiz?; a la Serradora és un plaer saludar la pastora Raquel Carrera; al Verdaguer es va filmar la televisiva *Terra baixa*; poc cal afegir a Esplugues, que ho sap tothom; en fi, hem caminat, observat i parlat. Que hem tardat més? És igual, ningú no ens apresava.

Castellterçol (fot. C.I.C. - Moià)

ACTES I ESDEVENIMENTS

«Sarró de cabra», de Formatges Montbrú, guanya el Campionat del Món

Josep Font

De premis a Formatges Montbrú ja n'havíem sentit a parlar, els del Moianès. I des de LA TOSCA ens n'havíem fet ressò. Vam entrevistar Pere Antúnez, ara jubilat, per explicar la trajectòria de l'empresa amb motiu d'algun dels reconeixements rebuts. Aquesta vegada, però, ha estat molt diferent: la distinció rebuda és d'una magnitud superior.

La notícia, a més de tenir impacte en la premsa, ha estat objecte d'un extens reportatge a Televisió de Catalunya, que ha destacat tant la importància del premi rebut com la qualitat del producte alimentari que s'elabora al Moianès, amb imatges del ramat de cabres de Montbrú pasturant i un pla llarg amb la perspectiva del paisatge del pla del Moianès des del millor lloc d'on es pot posar una càmera de televisió. També Televisió Espanyola ha gravat un extens reportatge de Formatges Montbrú. I és que «Sarró de cabra» ha estat escollit el millor formatge de cabra de pell florida del món en el World Cheese Awards,

que es podrien considerar els «Oscars» dels formatges. Al concurs s'hi presenten entre tres mil i quatre mil formatges cada any. Aquest ha estat l'únic formatge català premiat en la categoria més alta. N'hem volgut parlar amb Martí Padrisa, cap de màrqueting i formatgelier de Formatges Montbrú.

Per començar, què són, Martí, els World Cheese Awards?

És una competició molt prestigiosa des de fa anys. Es va fer a Noruega dos anys enrere, l'any passat va tenir lloc a Donostia i enguany a Bèrgam. Té la característica que està oberta absolutament a tothom. Pot entrar-hi tant una petita formatgeria com la nostra com un García Baquero, els Gruyère, Parmigiano, etc. Els tasts són a cegues, així que pots estar competint amb multinacionals que facturen moltíssim. I en aquests premis passen coses com que una multinacional, que potser no té gaire bona imatge pública,

Elaboració del «Sarró de cabra» de Formatges Montbrú

Martí Padrisa en el reportatge emès el 2 de novembre al Telenotícies Comarques de TV3 (amb el cognom mal retolat, després corregit en el Telenotícies Migdia)

doncs té un formatge molt bo i el premien, o bé que una petita empresa pot obtenir també aquesta puntuació, com ha passat aquest any, amb nosaltres, entre 3.800 formatges presentats. En els premis hi ha bronze, plata i or, i després, hi ha encara un premi especial per al millor formatge de la categoria.

En la nostra categoria hi havia formatges del Japó, dels Estats Units, d'Israel..., de tot el món, i aquest és el premi obtingut, per al «Sarró de cabra», un formatge suau, mantegós amb un punt cítric que es fon a la boca, i d'un color blanc impecable. És un formatge fet a mà i lligat amb drap,

cosa que li dona la seva forma característica.

Com heu arribat, doncs, a aquest nivell d'excel·lència?

D'entrada, per la llet, ja que la matèria primera és essencial. Des del primer dia en Pere Antúnez s'havia preocupat per la puresa de la llet: què menjaven els ramats de cabres, com pasturaven, com es munyien... El formatge de Montbrú ha estat un dels precursors del formatge de cabra de Catalunya, que no existia com a categoria. Aquesta manera de fer és el que l'ha popularitzat. En aquests anys hem excel·lit a depurar una exigència que

venia des de l'origen de la nostra empresa.

Hem iniciat un segell de qualitat anomenat «llet de cabres catalanes». És un conveni entre ramaders i formatgers per a elevar encara més els estàndards que ja exigeix la normativa. Són ramaders que normalment pasturen el ramat, amb una alimentació molt seleccionada. Fins i tot està molt pautat com es munyen. Fa tres anys que estàvem treballant per obtenir aquest segell.

De quants ramats de Catalunya obteniu la llet?

Recollim la llet de quaranta ramats de tot Catalunya: de la Franja i del Delta de l'Ebre a l'Alt Empordà. Tenim dos camions propis només fent recollida. No discriminem per quantitat. No ens importa si un ramat produeix només cinquanta litres de llet o un altre en produeix 2.000. No paguem per litres, paguem per qualitat. La qualitat és el que compta. I també ens fa il·lusió que encara a la propietat de Montbrú hi hagi un ramat de cabres. És com la identitat de la casa.

L'impacte del premi a la televisió va ser immediat, oi?

Va ser extraordinari. La web de venda en línia de Formatges Montbrú es va col·lapsar i ens van dir que a Cal Maties és la primera vegada que en el moment d'anar a obrir la carnisseria hi havia cua al carrer per a comprar formatge. Per telèfon, algunes botigues que et demanaven dos o tres formatges per setmana, de cop et trucaven i te'n demanaven quinze o vint. Ens vam quedar sense estoc de seguida. És l'impacte més fort que hem tingut en trenta anys d'existència de l'empresa i amb molta diferència. Ha estat un premi socialment compartit... És que ens trucaven des de restaurants on serveixen aquest formatge i ens deien: «Ens estan felicitant a nosaltres pel vostre premi.» La gent del Moianès ha percebut aquesta distinció com un premi a la comarca.

Quants treballadors hi ha ara a l'empresa?

Entre vendes, distribució, producció i administració som unes quaranta-cinc persones.

En quants països podem comprar formatges de Montbrú?

Estem sobre uns vint països. Per fer una mica de recorregut, Catalunya, Espanya, França, Alemanya, Suïssa, Bèlgica, Itàlia, Líban (des d'aquesta setmana, a mitjan novembre), Canadà (des de fa dos mesos), Estats Units, Panamà, Perú (encara no és a les botigues, però ja n'hi estem enviant).

I quins projectes de futur es poden fer públics?

Creixerem fort en els països d'Europa on encara no som presents. També arribarem aviat a l'Orient Mitjà, perquè hi ha consum de llet. Pensa que el mercat de la llet de cabra està encara en un estadi inicial. La llet de cabra és considerada un aliment «funcional»; és una llet molt sana i, per tant, la perspectiva és que el consum creixi, i de forma accentuada.

I, a més de conquerir nous mercats, aquí també hem crescut. Fa mig any que tenim com a cambra de maduració la nau on hi havia hagut la discoteca a la Zona Industrial i disposem també d'un magatzem a Igualada.

Qui signa aquest article va poder constatar, el llarg del cap de setmana de Tots Sants, com hi havia clients que demanaven formatges del «Sarró de cabra» a botigues on mai no han venut formatge. Un altre botiguer ha comentat com han impactat les seves vendes, des del premi, i, finalment, ha anat a comprar Formatges Montbrú en una botiga i li han dit, en veu baixa, que, si li interessava molt, potser li podien aconseguir una peça de mig formatge de «Sarró de cabra», perquè no n'hi havia estoc i s'ha tornat objecte de desig. Enhorabona!

El «tiet Joan» dels escacs, homenatjat

Elvira Permanyer i Sert

El diumenge dia 17 de novembre, al punt de migdia, s'inaugurà un tauler d'escacs simple a l'aire lliure, a la plaça de Sant Sebastià, amb les corresponents peces blanques i negres. El motiu era homenatjar el més gran dels escaquistes moianesos, però també el més gran d'edat en actiu de la península, en Joan Codina Espinasa, per a molts simplement i familiarment «el tiet Joan».

Un nombrós públic, entre familiars, amics, membres del Club Escacs Moià-Moianès, i moianesos i moianeses que coneixen la seva gran afició i el seu mestratge, no es van voler perdre l'acte, i en Joan Codina, ben abrigat, ja que feia un fred ben viu malgrat ésser un dia assolellat, estava content i radiant, dins la seva habitual senzillesa.

L'acte, sobri però molt emotiu, s'inicià amb unes paraules de Sebastià Renom, membre de l'equip d'escacs de Moià, donant la benvinguda a tots els presents i en especial al «tiet Joan». A continuació prengué la paraula en Ricard Vila Vilà, que va explicar el perquè de la construcció del

tauler amb el suport de l'ajuntament, com a reconeixement a la manera de fer i de ser d'en Joan Codina, de com ha fet escola i de com els ha ensenyat a estimar, a treballar, a saber guanyar i a saber perdre tant en les partides com en la vida, fent que fos admirat i respectat per grans i petits, tant pels mateixos escaquistes com pels moianesos i moianeses que el coneixen. Tot seguit, l'alcalde, Dionís Guiteras, adreçà unes paraules als presents reconeixent la feina en la difusió i l'ensenyament dels escacs a Moià, i tot seguit el va convidar a dir unes paraules. El Joan Codina es mostrà agraït i ens encoratjà a venir l'estiu vinent a fer unes partides a la plaça. A continuació es va descobrir una placa que dóna fe de l'homenatge, com a «jugador d'escacs en actiu més gran de Catalunya i Espanya» i per la promoció a Moià d'aquesta pràctica esportiva.

Es tancà l'acte amb una partida ràpida d'escacs entre Joan Codina, el jugador moianès més gran, amb el jove moianès i campió d'escacs de Catalunya sub-14, Ernest Juncosa Padrós.

Joan Codina, davant el taulell d'escacs de la plaça de Sant Sebastià (fot. E. Permanyer)

Els Cantaires de l'Esplai, en la 8ª Mostra Participativa dels Cors de Clavé

Jaume Clarà

Els Cantaires de l'Esplai de Moià, dirigits per Josep Muñoz Costa, van participar, el diumenge dia 10 de novembre, en la 8a Mostra Participativa dels Cors de Clavé. Aquest concert va tenir lloc a l'Auditori de Barcelona i va reunir 600 cantaires de diversos llocs de Catalunya, l'Orquestra Camerata de Gràcia i la soprano Sílvia Planagumà, sota la direcció del mestre Josep Mut Benavent, a més d'altres directors de cors que van dirigir peces concretes.

El concert, titulat *Camins d'exili i esperança*, s'afegia també a les commemoracions pel vuitantè aniversari del final de la guerra civil i de l'exili que s'iniciava llavors per a molts catalans. Per això les diverses peces musicals s'anaren intercalant amb textos al·lusius a la història d'aquell període narrats per Josep Fornés.

La intervenció dels cantaires moianesos se centrà en les peces que foren interpretades pel conjunt dels 600 cantaires. Així, intervingueren en *El cant del poble*,

d'Amadeu Vives i Josep Anselm Clavé, dirigit per Emmanuel Ribó; en les tradicionals catalanes *El rossinyol* i *La presó de Lleida*, i l'himne d'Occitània, de Gaston Fèbus, *Debatz ma finestro*, totes tres dirigides per Josep Mut, i finalitzaren amb la tradicional *Muntanyes del Canigó*, també sota la batuta del mestre Mut.

A part d'aquestes cançons participatives, n'hi hagué d'altres interpretades per corals concretes: *Jovenívola*, de Lluís Millet, a càrrec de Retorn Planenc, dirigit per Rosaura Garcia; *Arrels*, de Jordi Crosas, per La Veu de Voltregà i la Coral Lareley, amb Bruno Nájera al capdavant; el *Nocturno de la ventana*, de Federico García Lorca, i el *Cant dels ocells*, interpretades per la soprano Sílvia Planagumà; *23 de gener*, de Josep Tero, pel cor En Clau de Veu, dirigit per Josep Muñoz Costa, i *L'emigrant*, d'Amadeu Vives i Jacint Verdager, a càrrec de La Badalonense, amb Juan Carlos Márquez com a director.

El concert acabà amb els *Segadors*.

Els cantaires ocupaven l'escenari i els laterals del primer pis de l'Auditori

LES ENTITATS INFORMEN

Acte commemoratiu del Dia Internacional de la Dona Rural

Sílvia Mur i Allué. Secció de Dones d'ERC Moianès

El dia 15 d'octubre va ser el Dia Internacional de la Dona Rural i des de la Secció de Dones d'Esquerra Republicana del Moianès vàrem organitzar un acte commemoratiu i de visibilització de les dones rurals del territori, el dia 13 d'octubre.

L'acte va tenir dues parts. La primera es va iniciar a les nou del matí amb la rebuda de la consellera d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, Teresa Jordà, i va consistir en una caminada a peu des del CAP de Castellterçol fins al mas la Vall del mateix municipi, on ens van rebre la Dolors Tuneu i l'Enric Esteve, els quals ens van fer una visita a la seva horta ecològica i una explicació dels projectes de futur. Allà mateix vàrem fer un esmorzar informal amb productes de proximitat cedits per comerços del Moianès, als quals agraïm la col·laboració.

La segona part de l'acte, després de tornar a peu des de la Vall, va tenir lloc a les dotze a Cal Recader, a Castellterçol. Va ser una taula rodona amb tres dones

rurals del territori com a ponents: Pilar Font, del Canadell de Santa Maria d'Oló, Emma Rojas, pastora també a Oló, i Raquel Valldeoriola, de Serramitja de Moià. Moderà l'acte Roser Portet, de l'Associació Cultural Modilianum de Moià i autora de l'estudi «Les dones rurals al Moianès a través de la memòria oral». Presidí l'acte la consellera Teresa Jordà. Es va generar un debat molt interessant al voltant de la presència de la dona en el món rural, del seu paper i protagonisme en les explotacions agràries i de les perspectives de futur.

L'acte va comptar amb la presència de més d'un centenar de persones en les seves dues parts, a les quals agraïm l'assistència i interès. Des de la Secció de Dones d'ERC Moianès volem agrair especialment la presència de les membres de la taula per la seva col·laboració, així com a l'Associació de Dones Rurals de Catalunya el seu suport.

Us emplacem a l'edició de l'any vinent. Gràcies a tothom!

Taula rodona a Cal Recader, Castellterçol (fot. ERC Moianès)

Els Geganters de Moià, a la gala de l'Ens de l'Associacionisme Cultural Català

Geganters de Moià

El dimecres 6 de novembre la junta directiva dels Geganters de Moià vam ser presents a la gala dels III Premis Antoni Carné de l'Ens de l'Associacionisme Cultural Català. Uns premis que volen reconèixer la tasca realitzada per entitats, mitjans de comunicació i persones que treballen en la promoció, dinamització i difusió del teixit cultural.

Prèviament ens vam haver de presentar a aquests premis i ho vam fer en la «Categoria Programa», que anava adreçat a les entitats que havien organitzat activitats durant uns quants mesos entorn d'un eix temàtic. Evidentment no vam dubtar ni un moment i ens vam presentar amb el «Projecte Gegant» realitzat aquest darrer any i del qual vam voler destacar especialment la implicació de tot un poble, ja fos participant en l'espectacle *Moià gegant* o bé essent mecenes de la restauració i del nou vestuari dels gegants.

La gala va ser presentada amb humor pel guionista Ferran Aixalà. Una gala que

va comptar amb la presència de Mª Àngels Blasco, directora general de Cultura Popular de la Generalitat de Catalunya.

L'emoió va arribar en el moment que ens nomenaven finalistes de la nostra categoria juntament amb quatre entitats més. I és que, tot i no guanyar el premi, el reconeixement rebut per part de l'Ens de l'Associacionisme Cultural va ser molt important per a nosaltres, ja que, com deia la seva presidenta, «les entitats culturals, malgrat no disposar dels recursos econòmics que es mereixen, són capaces de treballar molt i molt per tirar endavant aquesta cultura que tant estimem.» I així ho hem fet nosaltres aquest darrer any.

Aquest reconeixement rebut no és solament per a la Colla Gegantera de Moià, sinó que és per a tota aquella gent que va confiar des del primer dia en el Projecte Gegant i que amb el seu granet de sorra va fer que els gegants reis tornessin a la vila de Moià més dignes que mai.

Els membres de la junta dels Geganters de Moià, a la gala (fot. Geganters)

Museu de Moià

Nova exposició temporal

El 5 d'octubre es va inaugurar l'última exposició temporal, *L'art tèxtil manual: tapissos de Remei Graupera*, que es pot visitar gratuïtament fins al 20 de desembre i amb la qual es dona opció de realitzar un taller de tapissos cada segon dissabte del mes, de les onze a les dotze del matí, amb reserva prèvia (R. Graupera, 600 923 213).

Biosphere al Museu - Coves del Toll

L'acreditació *Biosphere* és atorgada per l'Institut de Turisme Responsable (ITR), un organisme independent creat en 1995 amb l'objectiu de promoure accions i programes de desenvolupament sostenible en destins i empreses turístiques. El Moianès està adherit al compromís amb la sostenibilitat *Biosphere* com a destí turístic i és per això que, mitjançant el Consorci del Moianès, des del Museu estem treballant per obtenir aquesta certificació, creant la documentació exigida, assistint a les formacions necessàries i adaptant les necessitats dels equipaments per a ser una destinació no agressiva.

Horari d'hivern a les Coves del Toll

A partir del dissabte 9 de novembre comencem el nou horari d'hivern de cap de setmana de visites a les Coves del Toll, de 10,30 a 15 h. Per a visites entre setmana és necessària una reserva telefònica al Museu (938 209 134) en horari d'oficines de 7 a 16 h.

Pla de Garantia Juvenil 2019-2020

Fa uns quants anys que el Museu de Moià compta amb el suport econòmic de la Generalitat de Catalunya amb el programa de Pla de Garantia Juvenil de Catalunya. Enguany aquest pla ha estat cobert per M. Blasco, que ha format part del nostre equip fins al 31 d'octubre. El 23 d'octubre, l'Ajuntament de Moià va obrir una nova convocatòria per a la contractació temporal, dins aquest programa, d'un jove en pràctiques menor de trenta anys per a treballar al Museu i a les Coves del Toll durant el curs 2019-2020. Després de les proves d'accés, hem de donar la benvinguda a G. Laymon, que serà amb nosaltres fins al pròxim 30 d'abril.

Conferència sobre l'acreditació Biosphere

Biblioteca Municipal 1 d'Octubre

A finals d'octubre es va fer la primera xerrada de tardor del Cercle Artístic del Moianès, «L'art del segle XX: el paradigma dels -ismes», a càrrec d'Eudald Font, que va fer un recorregut pels moviments artístics.

La tertúlia literària del mes d'octubre va ser sobre la novel·la *El curiós incident del gos a mitjanit*, de l'escriptor Mark Haddon. La va conduir la psiquiatra Àurea Autet, amb motiu del Dia Mundial de la Salut Mental que se celebrà el 10 d'aquest mes. La Dra. Autet es va basar en el personatge principal del llibre per tal d'explicar com se senten i es comporten les persones amb la síndrome d'Asperger.

El divendres 8 de novembre es van fer dues activitats: la primera, *De què fa gust la lluna?*, una sessió de contes per a infants d'un a tres anys, a càrrec de la rondallaire Sandra Rossi; al vespre, el doctor en belles arts i psicòleg Esteve Carbó i Ponce va fer la presentació del seu últim llibre, *Astrologia tradicional: manual pràctic*, una xerrada interessant per als amants de l'astrologia.

Amb motiu de la Setmana de la Ciència, es va realitzar el taller *Jocs de ciència*, un espai de joc i experimentació on els participants van esdevenir investigadors de primera mà, descobrint la ciència de forma diferent a través de la realització d'experiments. Va ser una activitat promoguda per BiblioLab.

El Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil (ClijCAT) convoca el 15è Premi de Literatura Infantil «Atrapallibres», amb el propòsit d'estimular en els infants la lectura d'imaginació. L'objectiu del premi és aconseguir que el major nombre possible d'infants llegeixin els llibres seleccionats, es constitueixin com a jurat dins de cada biblioteca, els presentin i defensin davant els seus companys i, entre tots, nomenin el que consideren millors. La biblioteca hi participa en les categories de nou, deu i onze-dotze anys. Si hi voleu participar, només cal que ens ho feu saber.

Del 18 de novembre al 31 de desembre podreu veure l'exposició de quadres de façanes de pedra de diversos edificis de Moià, creats per Josep Fonts Canellas.

Tertúlia literària amb la psiquiatra moianesa Àurea Autet (fot. Biblioteca 1-O)

Temps de records

Hospital-Residència de la Vila de Moià

La Maria, tota amor, bondat i estima. La Carmen, senzilla, discreta i valenta. La Conxita, forta, cantaire i geniüda. L'Antònia i el seu somriure constant. La Marciana, dolça i sensible. El Ramon, un pou d'històries moianeses. La Mercè, poruga i sempre tan agraïda.

El Jaume, rialler i divertit. La Maria, dormilega, divertida i sempre feliç. La Pilar, fantàsticament sincera i bromista. La Sara,

pre-
sumi-
da i
deli-
cada...

A l'
llarg dels
anys hem
anat acomi-
adant moltes
que ens han
record, re-
malgrat que
nosaltres.

La majoria de vegades els hem pogut acompanyar fins al darrer moment a la nostra residència, amb tota l'estima i totes les atencions. En altres ocasions han marxat a l'hospital acompanyats d'altres professionals i la família.

Tots ens han deixat records, coneixements, saviesa, moments divertits i també alguns moments més tristos. De tots ens queden aprenentatges i tots ens han aju-

dat a créixer, avançar i estimar la nostra feina.

En aquests dies volem recordar totes aquestes persones amb molta estima i enyorança. Des de les que van viure molts anys a la nostra residència com a les que hi van estar poc temps. De les que eren valentes i fortes fins a les que eren fràgils i delicades com una ploma. Les més xerraires i divertides i les discretes i solitàries. Les que no es perdien ni una activitat i les que preferien quedar-se a la seva habitació tot el dia. Totes i cadascuna amb les seves característiques que les feien especials.

Volem també recordar les famílies que ens han anat acompanyant al llarg dels anys i de les quals també hem anat aprenent i amb les quals hem anat caminant vetllant conjuntament per les persones que han viscut o han

persones
deixat el seu
cord que perdura
ja no siguin entre
nosaltres.

assistit a la
nostra residència.

La nostra gran família de l'Hospital-Residència camina pel benestar de les persones grans. I aquest objectiu comú ens fa treballar de valent pels qui viuen amb nosaltres o vénen a passar-hi unes hores cada dia o cada setmana.

A totes i cadascuna d'aquestes persones els recordem amb molta estima i agraïment i amb un gran somriure d'enyorança.

El Musical, tornem!

La direcció del Musical

El 14 d'agost del 2017 tancàvem un Musical amb certa nostàlgia. Érem conscients que necessitàvem un descans! Eren catorze anys continuats de cerca d'idees, de reunions, de presa de decisions, d'hores d'assajos... i, en general, de cansament.

Han passat dos anys, dos estius sense Musical, que ens han fet venir les ganes, l'impuls i l'empenta necessaris per a tornar-hi.

Primer de tot, vam voler saber si les mateixes ganes i la mateixa empenta la tindrien la gent que any rere any ha contribuït d'una manera o altra a tirar endavant el Musical. I, per a gran alegria nostra, la resposta de la gent va ser tan positiva que no solament ens vam engrescar de nou els de cada any, sinó que també gent nova s'ha animat a participar-hi.

El Musical és un espectacle que té una única pretensió, i és la de gaudir i fer gaudir les persones que vénen a veure'l a través de diversos números musicals. No som professionals i en som plenament

conscients, tenim gent de totes les edats, des de sis anys fins a més de seixanta, gent de diferents nivells de dansa, d'interpretació.

Darrere de cada Musical hi ha moltes hores de feina, de compartir moments, d'assajos i de riures, i això ens converteix en una gran família.

Aquest Musical 2020 mourà 120 persones entre ballarins i ballarines i equip tècnic (llums, so, imatge, perruqueria, maquillatge i altres col·laboracions) que de manera altruista dedicarem hores del nostre temps a muntar un espectacle que estigui a l'alçada de les vostres expectatives.

Com cada any, l'ajuntament ens ajudarà col·laborant i cedint espais municipals per a poder assajar durant tot l'hivern i facilitant que puguem disposar del parc municipal enmig de la programació de la Festa Major 2020.

Així, doncs, el pròxim 14 d'agost, el parc estarà preparat per a oferir el Musical 2020!

Us hi esperem!

El Musical tornarà a Moià la pròxima festa major

Il·lusionat amb el més nou en tecnologia

SAMSUNG
Galaxy Note10+ 5G

per només
52,30
€/mes
en 30 mesos. Import finançat
amb un any d'assegurança: 1.569 €

CaixaBank
Escoltar Parlar Fer

A CaixaBank, t'ajudem a fer realitat les il·lusions. Ara i fins al 7 de gener, finança un Samsung Galaxy Note10+ 5G per només 52,30 € en 30 mesos sense interessos, al 0 % TAE i amb un any d'assegurança inclòs.

Informa-te'n a les oficines de CaixaBank o a www.CaixaBank.cat

Promoció i venda oferta per PromoCaixa, Gran Via de Carles III, 105. 08028 Barcelona. NIF A-58481730. Valida fins al 7-1-2020. PromoCaixa, SA, Barcelona, 2009. Preu amb assegurança, 1.569,00 €; preu sense assegurança, 1.309,00 €. Per a informació detallada sobre el Samsung Galaxy Note10+ 5G i les condicions de venda, consulta www.CompraEstrella.com. CONDICIONS DE FINANÇAMENT: Financament sense interessos (TAE 0 %). Sense comissions d'obertura ni d'estudi. Financament amb préstec ofert per CaixaBank, SA, i financament amb targeta, ofert per CaixaBank Payments & Consumer, EFC, EP, SAU, en exclusiva per a targetes comercialitzades per CaixaBank que acceptin fraccionament. Financaments subjectes a l'anàlisi de la solvència i de la capacitat de devolució del sol·licitant, en funció de les polítiques de risc de l'entitat que correspongui. El financament es concedeix per la totalitat del preu indicat. CONDICIONS ESPECÍFIQUES DE FINANÇAMENT: Samsung Galaxy Note10+ 5G de 256 GB amb assegurança de 12 mesos; import finançat amb assegurança, 1.569,00 € (30 quotes de 52,30 €); import finançat sense assegurança, 1.309,00 € (29 quotes de 43,63 € i una última quota de 43,73 €). Disponible també en altres opcions i terminis de finançament diferents dels indicats. Es pot consultar a www.CompraEstrella.com o a les oficines de CaixaBank. CONDICIONS DE L'ASSEGURANÇA: Preu de l'assegurança a 12 mesos: 260,00 €. Informació subjecta a les condicions generals, particulars i especials de cada pòlissa, com també a les condicions de subscripció. L'assegurança anual SegurCaixa Mòbil Protect només es pot finançar amb la compra d'un Samsung Galaxy Note10+ 5G. L'Smarphone es pot adquirir sense la formalització de l'assegurança. Per a més informació, consulta qualsevol oficina de CaixaBank. En cas de reparació o sinistre, has de trucar al telèfon d'atenció per a sinistres de SegurCaixa Mòbil Protect: 932 758 556. La cobertura de dany accidental no inclou avaries, fallades ni defectes relacionats amb causes internes, cobertes o no pel fabricant, com us i desgast normal, danys externs o estètics, etcètera. Com a màxim, un sinistre de dany a l'any, amb aplicació d'una franquícia de 50 €. Com a màxim, un robatori a l'any, amb aplicació d'una franquícia de 50 €. Lliurament d'un terminal de substitució de característiques similars. No està cobert en cas de furt. SegurCaixa Mòbil Protect és una assegurança de SegurCaixa Adeslas, SA d'Assegurances i Reassegurances comercialitzada per CaixaBank, SA, operador de bancassegurances exclusiu de VidaCaixa, SAU d'Assegurances i Reassegurances i autoritzat de SegurCaixa Adeslas, SA d'Assegurances i Reassegurances, amb NIF A08663619 i domicili al carrer del Pintor Sorolla, 2-4, 46002 València, i inscrit en el Registre de Mediadors de la DGAPP amb el codi C0611A08663619. Durada de l'assegurança: 12 mesos. NRE: 3133-2019/09681

NATURA

McDonaldització de la biosfera

Miquel Fortuny. Biòleg

Qui no coneix la cadena de locals de menjar ràpid McDonald's? És un exemple conegut i notori de globalització, amb més de 31.000 restaurants arreu del món, que donen servei a aproximadament 47 milions de clients cada dia. Els productes principals són les hamburgueses i les patates fregides. Qui de vosaltres no ha estat en un McDonald's? Qui no ha tastat un Big Mac? Aquest entrepà amb dues hamburgueses, enciam, ceba, cogombre, formatge Cheddar i salsa secreta us el podeu menjar a Manresa, Estats Units, Japó, i també a Rússia i a la Xina. McDonald's Corporation és, doncs, una cadena de menjar ràpid d'abast mundial. El seu benefici és d'uns quants bilions de dòlars.

Alguns biòlegs han anomenat «McDonaldització de la biosfera» la presència ubiqüista d'algunes espècies, mitjançada per la mobilitat de persones i materials en el procés de globalització de l'activitat humana. Algunes espècies foranes (no natives), filles també de l'evolució, les hem etiquetades com a espècies invasores

si han resultat afectats els ecosistemes i la seva biodiversitat, però, molt especialment, si interfereixen en els nostres interessos econòmics.

La presència de l'eruga del boix (*Cydalima perspectalis*) en alguna de les nostres contrades (LA TOSCA, juliol-agost 2019) n'és un exemple. Una plaga que afecta, i sembla que de forma alarmant, els nostres boixos (*Buxus sempervirens*).

Tinguem present que les boixedes —*La vegetació dels Països Catalans* (Folch, 1981)— són comunitats de sentit fitocenològic molt divers, quasi sempre pertanyents a estadis degradats de les diferents pinedes de pi roig o rouredes seques, visualment homogeneïtzades per l'aclaparadora presència del boix. Ocupen enormes extensions al Pirineu i Pre-pirineu, com a resultat de la *destrucció* (afegeixo i subratllo: a causa dels humans) dels boscos montans corresponents.

¿Seria tan exitosa l'eruga del boix en boscos no degradats per l'home? L'èxit reproductiu de l'eruga ha de ser forçosa-

ment diferent tant per l'aliment disponible (el boix), com per la forma en què es distribueixen els individus de boix, de pi i de roure en boscos no degradats.

Però fem un xic d'història de l'origen del que es coneix com a biologia de les invasions... Tot i que va ser l'ecòleg britànic Charles S. Elton el qui va assentar les bases de l'ecologia de les invasions en *The ecology of invasions by plants and animals* (Elton, 1958), no va ser fins a la dècada de 1980 quan varen sorgir tres disciplines de l'ecologia: la biologia de la conservació, la biologia de les invasions i la restauració ecològica. Ja el biòleg Michael Soulé, el pare de la biologia de la conservació, va predir (encertadament), l'any 1989, que ressorgiria la indústria, que en el seu dia va denunciar l'activista i fundadora del moviment ecologista Rachel Carson. En el seu discurs presidencial a la Societat per a la Biologia de la Conservació, Soulé va sentenciar que «el control d'espècies exòtiques és una indústria en creixement i a més es tornarà a demanar l'aplicació i ús generalitzat de plaguicides, tant d'herbicides com insecticides i raticides» (Soulé, «The onslaught of alien species and other challenges in the coming decades», *Conservation biology*, 4, 1990, pp. 233-240). Ben aviat varen aparèixer revistes internacionals especialitzades amb invasions, com ara *Biological invasions* (1999) i, més tard, *Aquatic invasions* (2006).

El cert és que el control i extermini d'espècies invasores ha donat lloc a la creació d'empreses dedicades a la restauració biològica, empreses d'extermini de plagues i un creixement més que notable d'empreses del sector químic. Val a dir que molts professionals de diferents especialitats s'han convertit en reputats experts en invasions...

El que és una evidència és que si alguna cosa no fan les espècies és quedar-se quietes en un lloc concret de la

biosfera (Thompson, *¿De dónde son los camellos?*, 2014). Les espècies, per mitjans de dispersió propis (perquè tenen ales, perquè disposen de llavors que s'enganxen al pèl d'animals, perquè són transportades pel vent, o perquè viatgen com a polissos en troncs flotants, avions o vaixells) senzillament es dispersen pels països i continents. Si la seva valència ecològica (interval de tolerància d'una espècie a factors ambientals) i resiliència (capacitat de resistir a les perturbacions i canvis ambientals) ho permet, viuran i es reproduiran, i de nou es dispersaran. Això és vàlid per a herbívors, carnívors, omnívors, paràsits, virus i per a qualsevol dels grans dominis en què s'ha organitzat la matèria viva en el curs de l'evolució: *Bacteria*, *Archaea* i *Eucarya* (animals, plantes, fongs veritables i protist).

De fet, les poblacions d'espècies que no es mouen resulten molt afectades, ja que la selecció natural afavoreix aquelles espècies que, a més de variabilitat genètica, són capaces de desplaçar-se en resposta a un entorn imprevisible i canviant. Tenim la percepció que la flora i fauna que veiem en el nostre territori és la que hi ha estat des de sempre, i no tenim gaire consciència que sols veiem un instant del temps geològic. És just el temps que ens ha tocat de viure. Si poguéssim viatjar en el temps, com en la famosa pel·lícula *Retorn al futur*, de Robert Zemeckis, i traslladar-nos amb Marty McFly i el doctor «Doc» Emmett Brown, a les coves del Toll o a la balma del Gai de fa 30.000 anys (paleolític superior), ens podríem topar amb l'ós i la hiena de les cavernes, el lleó de les cavernes i el llop, en un entorn de boscos amb un claríssima preponderància del pi i menys presència de boscos de caràcter caducifoli (roures).

Cal recordar que els espanyols varen portar la verola i el xarampió, dues ma-

lalties víriques, al continent americà amb les famoses (per dir-ho d'alguna manera) caravel·les. Els nadius varen patir les funestes conseqüències de la invasió... El resultat: milers de morts per malalties, per la guerra i per l'esclavisme.

Amb el fenomen de la globalització cada dia serà més normal la presència d'espècies foranes; és la McDonalit-zació de la biosfera.

Si les espècies afecten els nostres interessos o altres espècies que considerem paradigmàtiques per associar-les als usos i les tradicions o ens afecten econòmicament, les anomenem invasions, plagues, malvestats. L'entomòleg José Carlos Otero diu que els humans juguem a ser déus decidint què ha de viure i què ha de desaparèixer o què fer amb una determinada espècie segons criteris estètics, culturals, econòmics o simplement per pur caprici: *La vida secreta de los insectos* (Otero, 2018).

El que és inequívocament cert és el fet que arreu la vida s'alimenta de vida i el que passi amb l'eruga del boix i les nostres boixedes és molt difícil de pronosticar. L'eruga ha arribat, però a la biosfera les xarxes que connecten les espècies es modelen i regulen contínuament, i sí que es pot afirmar que de manera ocasional les espècies invasores poden tenir efectes realment devastadors per a la biodiversitat, i esperem que els mecanismes reguladors en el si dels ecosistemes estabilitzin les poblacions d'erugues.

Pretendre combatre les erugues a base de plaguicides és com si volguéssim matar mosques a canonades... Cal primer aprofundir en la dinàmica de la invasió i pensar que la presència de l'eruga pot ser una «oportunitat ecològica» (un recurs a consumir) per a la resta de la biodiversi-

tat... En tenim un exemple recent: sembla que la vespa asiàtica (*Vespa velutina*), oriünda del sud-est asiàtic, és depredada amb fruïció per l'aligot vesper europeu (*Pernis apivorus*). No oblidem que no som els reis de la creació, ni és gaire ètic (per no dir gens) que els humans decidim qui ha de viure o qui ha de morir.

Com explica el biòleg i expert en invasions Mark Davis (M. Davis et al., «Don't judge species on their origins», *Nature*, 474, 2011, pp. 153-154), en el paradigma nativista clàssic es declara la guerra als nouvinguts (espècies invasores) amb

l'objectiu d'erradicar-los. Podeu llegir-ne un exemple recent (proposta d'eliminació total de la cotorra argentina) en el següent enllaç (07/10/2019): <https://www.lavanguardia.com/local/madrid/20191007/47861625573/madrid-plan-eliminar-12000-cotorra-invasora.html>.

Els experts atribueixen l'actual paradigma nativista a diverses qüestions: Mark Davis, d'acord amb molts estudiosos de l'evolució del comportament humà, pensa que els éssers humans estan predisposats a pensar en termes binaris: nosaltres i ells, un comportament que se sol classificar com a tribal i que pot involucrar altres persones o espècies (altruisme parroquial). Una altra causa seria l'anomenada «nostàlgia restaurativa», que implica una voluntat i un desig de tornar a reviure el passat. Els temps pretèrits serien la guia per a transformar el present i futur.

El nativisme és, en part, l'expressió dels dos efectes mencionats, quelcom impossible en l'actual McDonalit-zació de la biosfera.

No tenim la màquina del temps del «Doc».

31 DESEMBRE loteriesdecatalunya.cat lagrossacat lagrossa_cat

200.000€ Feliç vida nova

La Grossa de Cap d'Any 10€

31 de desembre de 2019
Guanya fins a 200.000 €

00000

Loteries de Catalunya
Tria-les. Tots hi guanyem

**1r PREMI 200.000€
PER BITLLET DE 10€**

SÈRIE 000

EL RACÓ DIBUIXAT

Què sabem de practicar *sketchcrawl*?

Josep Maria Olivé Horta

L'any 2007 un barceloní establert a Seattle, Gabriel Campanario, periodista i dibuixant il·lustrador que treballa a *The Seattle Times*, va promoure el moviment de l'anomenat USK, *Urbansketchers*, que consistia a substituir, en els viatges, la màquina de fotografiar per una llibreta on plasmar amb un ràpid dibuix allò que veus i vols emportar-te com a record.

Aquesta pràctica va tenir tanta acceptació que en pocs anys es va anar propagant per tot el món, com una taca d'oli. Tant és així que, amb l'ajuda de les xarxes socials, en l'actualitat es poden trobar associacions de *urbansketchers* per totes

les ciutats i pobles de la geografia mundial.

El Cercle Artístic del Moianès practica, entre altres activitats, l'*sketchcrawl*, un dia al mes en un dels deu pobles de la comarca. També assisteix a altres convocatòries a nivell de Catalunya.

L'experiència és molt gratificant i divertida, perquè es dibuixa en grup, triant el tema que es prefereixi, dins un itinerari marcat prèviament. Quan es dibuixa un tema, estem obligats a fixar-nos en la forma i en els detalls d'allò que hem triat, per la qual cosa tindrem una idea més exacta d'allò que hem vist.

Els temes a dibuixar són molt variats: edificis i cases des de la façana o l'interior, monuments, paisatges, detalls constructius, i allò en què et puguis sentir més còmode dibuixant.

Hi ha un manifest, una espècie de decàleg per als *urbansketchers*: 1) Dibuixem *in situ*, a cobert o a l'aire lliure, capturant directament el que observem. 2) Els nostres dibuixos expliquen la història del nostre entorn, dels llocs on vivim i a on viatgem. 3) En dibuixar documentem un lloc i un moment determinat. 4) Som fidels a les escenes que presenciem. 5) Practiquem la diversitat d'estils i de dibuixos i utilitzem qualsevol tipus d'eina i de suport. 6) Ens ajudem mútuament i dibuixem en grup. 7) Compartim els nostres dibuixos a internet. 8) Volem mostrar el món dibuix a dibuix.

S'utilitza qualsevol pràctica, sigui llapis, ploma o retolador de tinta calibrat, sobre paper o llibreta, per a poder guardar tots els *sketchers*. Generalment es dona un toc de color, amb llapis aquarellables, retoladors o aquarel·la; per això és necessari que el paper sigui apropiat per a aquarel·la.

És important, abans de començar, fer-se alguns plantejaments: espai que abastarà el dibuix enfront del temps de què disposes. A més espai, més temps, i del que es tracta és de poder acabar el dibuix *in situ*; en cas contrari, sempre queda el recurs d'acabar-lo a casa. Però ja no és la mateixa cosa.

Cal decidir el format, vertical o horitzontal, segons la composició que vulguem posar en el dibuix. Alguns més atrevits ho arriben a dibuixar inclinat.

L'Estany (dibuix de J. M. Olivé Horta)

També és important per a un bon dibuix, sobretot si es tracta d'un dibuix urbà, la perspectiva. Per això cal tenir en compte un dels principis de la perspectiva, que totes les línies paral·leles (cornises, careners, escopidors, llindes, llindars, baranes, balcons, etc.) s'ajuntaran en un punt, l'anomenat punt de fuga. Normalment tindrem dos o tres punts de fuga, segons si la visió és frontal o obliqua. Pot haver-n'hi un tercer si l'objecte a dibuixar està per damunt o per sota de la nostra línia d'horitzó. On trobem el punt o els dos punts de fuga? Sempre en la nostra línia d'horitzó, que és la línia ima-

ginària horitzontal, que està a l'altura dels ulls del dibuixant.

Ara ja podem començar a dibuixar i, si volem ser més pragmàtics, dibuixem a sentiment, que segur que ens ho passarem bé, ja que, en definitiva, d'això es tracta. Ara bé, cal anar preparats per a la climatologia, perquè no es gaudeix dibuixant passant fred o calor, el que vols és acabar aviat.

En el Cercle Artístic del Moianès serà benvinguda qualsevol persona, amb coneixements de dibuix o sense, que vulgui participar en les incursions matinals per practicar *sketchcrawl*.

UNA MICA D'HISTÒRIA

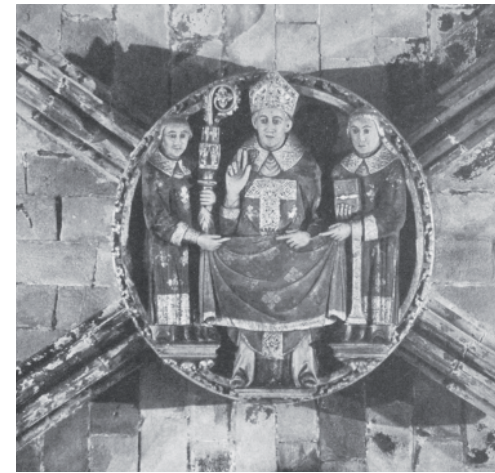
Clau de volta catedralícia d'interès moianès

Josep Ruaix

Fullejant un llibre que ja tenia de fa anys, titulat *La catedral de Barcelona. Su restauración 1968-1972*, de l'arquitecte Joan Bassegoda Nonell (Editores Técnicos Asociados, Barcelona 1973), hi he trobat (p. 159) una fotografia, bastant detallada, si bé en blanc i negre, de la cinquena clau de volta de la nau principal de la catedral de Barcelona, clau de volta que hi va ser col·locada en temps del bisbe moianès Pere de Planella, que fou prelat d'aquell bisbat de 1371 a 1385. Jo ja sabia l'existència de tal clau de volta, però no havia tingut ocasió de veure-la de prop, ni que fos en fotografia, fins avui. Crec que tampoc no ha estat mai reproduïda per LA TOSCA. Per això he pensat que valia la pena de fer-ho.

Per tal de contextualitzar la fotografia, recordem algunes dades de l'esmentat bisbe (que extraïem del *Diccionari d'història eclesiàstica de Catalunya*, vol.

III, p. 107, obra editada per la Generalitat de Catalunya i l'Editorial Claret l'any 2001, on el pastor moianès surt, erròniament, amb el cognom en plural: *Planelles*). Va començar la carrera eclesiàstica com a canonge a Mallorca i en 1361 fou nomenat bisbe d'Elna (Rosselló, quan la Catalunya del Nord encara no havia estat cedida al Regne de França, cosa que s'esdevingué molt més tard, amb el Tractat dels Pirineus, l'any 1659). El bisbe Planella va ser traslladat en 1371 a Barcelona, on féu construir la càtedra episcopal del cor de la catedral, que duu el seu escut, i el claustre. Donà a la catedral la famosa custòdia que es conserva en el seu tresor, important obra d'orfebria gòtica. En 1380 va presidir els trasllats a la catedral dels cossos de santa Maria de Cervelló i de sant Oleguer i presidí també la col·locació de l'última pedra de la volta de la basílica de Santa Maria

Clau de volta de la catedral de Barcelona

del Pi. Morí, essent encara el bisbe de la diòcesi barcelonina (aleshores aquesta no era pas arxidiòcesi, com ara, sinó que depenia de l'arxidiòcesi de Tarragona, ciutat antigament més important), l'any 1385.

Per altra banda, com és sabut, les seves despulles es conserven a la capella del Santíssim de l'església parroquial de Moià, en un preciós carner gòtic. A més, l'escut dels Planella figura en una llosa sepulcral al paviment de l'esmentada capella moianesa, ja que tal edificació fou contractada, entre altres prohoms, per un altre membre de la família Planella (per a més detalls, vegeu l'estudi de Josep Galobart i Soler, «L'església de Moià i els seus constructors (1673-1749)», núm. 8-9 de la revista *Modilianum*, any 1993, pp. 70-75).

En fi, quan visitem la catedral de Barcelona, podem pensar que s'hi conserven importants records d'un bisbe nascut a la vila de Moià i amb empremta constructiva. És clar que també el seu pontificat va tenir aspectes polèmics propis de l'època medieval; però, en conjunt, els moianesos podem estar orgullosos de ser compatriotes del bisbe Pere de Planella.

PERFILS

Remei Graupera, «una manera de veure els colors, les textures, el dibuix»

Jaume Clarà

El dissabte 5 d'octubre s'inaugurava al Museu de Moià, davant una nombrosa concurrència, l'exposició «L'art del tèxtil manual: tapissos de Remei Graupera». Són una dotzena de peces, d'elaborada factura, fruit de l'experiència i els coneixements adquirits al llarg dels anys per aquesta moianesa nascuda a Olesa de Montserrat, que fa trenta-set anys que viu a la nostra vila després de casar-se amb el Quico Codina, de la Torreta. En parlar

amb LA TOSCA, comencem pels seus orígens familiars.

La meua mare havia treballat en el ram tèxtil, primer havia anat a la fàbrica i posteriorment havia treballat a casa, era repassadora i sargidora de peces. Aquest ofici el va ensenyar a la meua germana, que també és sargidora, i que ho va continuar fent perquè el seu marit tenia una empresa de telers. A més a més, la

meva mare i la meva tieta eren modistes. El meu avi també havia treballat a Can Sedó, que ara és museu tèxtil, i el meu pare a ca l'Isard...

Quan va morir el meu pare, amb la meva mare vam obrir una botigueta i ensenyàvem a fer jerseis, a fer ganxet, a fer labors... Tot això a Olesa. En casar-me i venir aquí a Moià, també vaig estar uns anys ensenyant el «corte» i fent de modista.

Com et va venir l'afició pels tapisos?

Va ser en morir la meva mare, quan encara estava jo a Olesa, però ja festejava. Havíem traspassat la botiga, ja no tenia a la meva mare, no sabia què fer... Una companya d'Olesa em va engrescar per anar a Barcelona a aprendre'n, i m'hi vaig enganxar... Vaig anar a l'escola de la

Núria Prat, de Canovelles, que estava a Barcelona, cap allà dalt a Pedralbes, en un pis. Ella havia fet exposicions al Japó i en altres llocs. A mi sempre m'han agradat molt les manualitats, i em vaig aficionar als tapisos. I com que m'agrada investigar i aprofundir, he fet cursos, he viatjat...

Què és per a tu fer un tapís?

És una obra de moltes hores, de molta paciència i, alhora, molt relaxant. No ho pots fer amb presses, perquè quan no et queda bé ho has de desfer. És una manera de viure els colors, de viure les textures, de viure el dibuix... Quan fas un tapís estàs moltes hores veient el mateix dibuix, i podria arribar el moment en què diguessis que n'estàs farta, però no!, perquè cada tros de dibuix requereix un color diferent, uns fils diferents, unes textures diferents, i això et va donant aire per a anar continuant fins al final...

Per a fer un tapís es deu necessitar un teler...

N'hi ha de molts tipus: horitzontals, de pedals, verticals, fins i tot telers de cintura. A cada lloc del món utilitzen un tipus de teler. En la prehistòria ja teixien lligant uns fils en un arbre i a la cintura; al Perú encara hi ha un tipus de teler de cintura...

Jo a casa tinc un teler horitzontal, amb pintes i pedals. Però utilitzo sobretot el vertical, perquè vaig aprendre un tipus de teixit que es treballa per darrere. És el que utilitzen a la Real Fábrica de Tapices de Madrid, i a la de París, que és l'estil Gobelins. Tu teixeixes per darrere, però a través dels ordits veus en un mirall el que estàs fent. L'únic problema que té és que quan vols fer volums o vols fer algun tipus de punt diferent, llavors no et serveix el mirall i ho has de fer pel davant.

Intento fer una mica de tot, i en funció del que m'agrada treballar vaig utilitzant diversos sistemes. Hi ha qui diu que tot

s'ha de fer per darrere, però jo he après altres tècniques i m'agrada practicar-les totes.

Has dit que la primera formació va ser amb la Núria Prat, la ciutat de Barcelona...

Sí, amb ella vaig fer unes quantes exposicions col·lectives. Després, en casar-me i treballar amb el meu marit, ho vaig haver de deixar. Feia algun encàrrec, i durant dos anys vaig donar classes a la Cultura de la Cultura i vam fer un parell d'exposicions col·lectives. Amb la Montserrat Vilalta, alumna i amiga meva, també vam fer dues exposicions, una a la sala d'exposicions de Banca Catalana, aquí a Moià, i una altra a Vic, a la Caixa de Manlleu.

Després he anat a l'escola de la Rosa López, de Torroella. Va ser a partir del

2004 quan es pot dir que ho vaig reempendre. Anàvem a l'Estartit i passava pel davant del seu taller. Vaig pensar: «Vés-hi, aprendràs una tècnica nova, et reciclaràs...» Allà vaig aprendre l'estil Gobelins. Abans teixia pel davant, amb molts gruixos, una tapisseria molt imponent, que llavors era la que es feia. Hi vaig anar durant un estiu i després dos o tres anys seguits, dos dissabtes al mes, vuit hores cada dissabte. Allà vaig començar a fer cosa nova.

Més endavant, l'any 2017, vaig anar al Perú, a aprendre del mestre Máximo Laura. La seva obra la vaig conèixer per internet, buscant informació sobre gent que es dedica a aquest món. Em va agradar com teixia. Vaig estar un mes i mig al Perú. Va ser molt enriquidor, però també me'n vaig endur una mica de decepció,

En el teler de mà de l'exposició (fot. J. Clarà)

Remei Graupera amb el tapís La càrrega de la dona (fot. J. Clarà)

les coses com siguin, perquè ell dissenya, però actualment és una fàbrica i tot-hom fa tapissos menys ell. Allà vaig coincidir amb una senyora dels Estats Units, una altra de Nova Zelanda i dues noies de Xile.

A l'hora de fer un tapís, es pot dir que sempre treballem amb el mateix material?

No, treballem amb molts materials diferents: lli, cotó, llana, pita, jute, acrílics... Allà al Perú treballen sempre amb el mateix material, unes llanetes que crec que són acríliques, però tenen un assortit de colors molt variat. Aquí és molt difícil trobar material. Per tal de trobar varietat de colors has de barrejar tipus de fils diferents. Però el resultat potser encara m'agrada més.

Mirant l'exposició, veig que tant fas reproduccions d'obres d'altres artistes (Miró, Kandinski...) com d'altres que són de disseny propi. Varia el procés creatiu en aquests casos?

Si m'encarreguen la reproducció d'una obra, jo busco el dibuix, faig una ampliació plastificada gran, que em serveix per a fer el dibuix en l'ordit. Llavors cal anar buscant el color i els degradats. Cada gamma de colors, per exemple una gamma de grocs de vuit d'escala, en què cada agulla té vuit fils diferents i per a fer un degradat has d'anar canviant uns fils per a poder fer més fos, més fosc... Només d'un sol color has de preparar moltes agulles. El que porta molta feina és buscar els colors per a fer les gammes.

En el cas de creació lliure, m'ho plantejo d'una altra manera. Per exemple, en el tapís de l'entrada, que vaig fer per a una empresa tèxtil, se'm va ocórrer de fer els quatre vessants de la seva feina: el creador, que és el perfil d'un indi, amb el tocat, i dins seu hi ha la fibra, que són els peluts, la filatura, i el teixit, representat per una llançadora antiga que em van

proporcionar i que vaig incorporar al tapís. Hi vaig fer unes ombres perquè semblés que la llançadora està teixida. Els dobles teixits no són cosits, sinó que són un doble ordit. També hi vaig incloure robes que llavors en aquesta empresa estaven treballant.

La creació de bell nou és el més divertit, tot i que encara que repliquis un quadre també estàs creant, perquè li estàs donant uns volums i unes textures diferents.

D'entre els tapissos que té exposats, hem demanat a la Remei que ens en comentis uns quants. Són aquests:

Temporal al mar (2015). 100x130 cm. 240 hores de feina.

És molt petit per les hores que hi ha, però és molt complex. Per a fer el cel he arribat a portar més de seixanta agulles diferents i cada agulla tenia vuit colors diferents. Perquè aquí només hi ha un puntet o dos, aquí quatre, aquí dos, aquí tres. Quan ho veus de lluny no s'aprecia...

Quatre elements de l'univers (2019). 150x150 cm. 380 hores.

Hi ha molta gent que es pensa que l'esfera de la terra està cosida, però no. Quan estava en el teler, el tapís era ben pla, i en treure'l, com que hi vaig anar fent aquest punt tot al voltant i escanyant-lo, en treure'l va donar el gest. És un tapís complet en una única peça. Amb diferents punts. El dibuix és obra de la il·lustradora Montse Bugatell, a partir d'una idea meua.

La càrrega de la dona (2019). 100x90 cm. 190 hores.

És l'últim que he fet. És d'una pintora, Margarita Sikorskaia, que m'encanta, perquè dibuixa les persones no seques, sinó tal com són. I li agrada molt dibuixar parelles, mares... És difícil, perquè les cares dels nens han de quedar bé.

Fibra i ceràmica. 150x100 cm.

Aquest és el més antic de l'exposició. Els ordits van passant per dins de la ceràmica. La ceràmica la pujo a dalt i la vaig baixant en funció d'allà on vull que quedi. Va ser un experiment que vaig fer. La Montse Pla, de la Masia, em va fer les ceràmiques.

Des que s'ha jubilat, la Remei dedica quatre o cinc hores cada tarda a fer

tapissos. I voldria que la seva passió per aquest art s'encomanés a més gent. Per això, mentre duri l'exposició al Museu de Moià (fins al 20 de desembre), organitza unes sessions d'iniciació al teixit manual.

A més, també ofereix un curs intensiu de quatre hores tres dies a la setmana, per a un màxim de dues persones per curs. Segur que, si hi aneu, us encomanarà l'afició.

Quatre elements de l'univers, de R. Graupera i M. Bugatell

ESPORTS

Antics futbolistes del C.E.Moià (2)

Agustí Vives i Ribas

Joan Riera

En el segon partit de lliga de quarta catalana jugat a casa entre el C.E. Moià i el C.E. Aiguafreda, que va acabar amb el resultat de 2 a 1, fou homenatjat Agustí Vives i Ribas.

Cansalader de professió, i també antiquari des de fa molts anys, va jugar amb l'equip de futbol del C.E. Moià des de 1953 a 1965. Amb vuitanta-quatre anys ben portats, l'Agustí, o l'Agustinet com popularment és conegut, té també l'afició d'enquadrar llibres. L'Agustí va venir al camp amb gairebé tota la seva família i va rebre un diploma d'agraïment de part del Club Esportiu Moià.

Uns dies abans de l'homenatge ell mateix ens comentava:

«Vaig començar fent d'extrem dret, llavors d'interior, i vaig anar marxant, marxant per acabar fent de defensa, de lateral dret. Jo vaig plegar més aviat que el Serra. Abans jugàvem sols el partit del diumenge, ni teníem entrenador ni res. Però amb el Jaume de Cal Noc, com que anàvem al *matadero* junts, molts cops abans d'anar-hi baixàvem tots dos sols al camp a xutar i a córrer.

»El president del Vic llavors era el Curós. El Climent de cal Feroi ja hi va anar a entrenar-se, i volien que jo anés a jugar amb el Vic. Però el meu pare va dir que no al president, que jo no m'hi havia pas de guanyar la vida amb el futbol. Abans de complir divuit anys, però, vaig jugar a Barcelona, amb els escolapis de Sarrià. De jovenet, com que era valent, ja m'havien fet jugar d'estranguis amb la fitxa del Tarrés, perquè fins a divuit anys no podíem jugar. Sort que l'àrbitre si mirava el carnet no et mirava a tu, i ja havies passat. També havia jugat amb

el Martínez, que havia fet d'agutzil i de barber al carrer de les Joies, a ca la Tiana. Era molt bo. Un cop vàrem jugar un partit a Andorra. Però nosaltres jugàvem un any al cantó de Manresa, un any al cantó de Vic i un altre al de cap aquí a Granollers. Amb el futbol ho havíem voltat tot. Quan es va fer el camp al costat de la carretera de Barcelona, jo hi vaig anar a fer de manobre. Però el problema gros és que hi sortia aigua a dojo, i es va haver de desviar. Al camp hi anava molta gent, perquè llavors no hi havia televisors ni res.

»El meu oncle, Narcís Vives, era un central molt bo, que jugava amb els dos peus. Primer treballava aquí a Moià al forn de cal Sallas, però després va anar a Barcelona, a la pastisseria del seu germà. El va fitxar el Sants i, més tard, l'Europa, però el Gonzalvo III en un partit el va lesionar. Llavors va tornar a Moià i al Sant Graal va muntar els patins. Va fer l'equip d'hoquei. Va comprar uns cinc-cents patins i els va anar arreglant. Molta gent del poble hi va anar.

»Al Gustau Biosca el van fitxar per reforçar el Moià, ja que volien pujar de categoria. Llavors encara no havia pas anat al Barça.

»Més antigament el camp era aquí al Gran Hotel. El Gran Hotel es va fer perquè aquí a Moià havien de venir les milícies universitàries al pla del Boix, però finalment no va ser així. El camp era entre el rec de ca la Pastora i el rec de la carretera, i era ple d'ortigues. On ara hi ha l'Ordeix hi va haver un garatge que en deien Mas-sallas. Però allà antigament hi havia un solar que era al costat de ca l'Orriols. Com que els jugadors s'havien d'anar a vestir

A. Vives, el primer per la dreta a la gatzoneta, l'any 1955. Amb la família a la tribuna del camp

a sota el Círcol, llavors, ben bé al davant del camp, en aquest solar, que hi havia un cobert amb uralita, hi van fer un vestidor

amb dutxes. En aquest camp és on van fer l'homenatge al tiet Narcís i on la Lola Molist va tirar el *kick-off*.»

LLETRES

La façana de l'església dels escolapis

Marian Baqués

L'actual església dels escolapis es comença a construir l'any 1727 i es dedica al culte l'any 1750. Hi treballa el germà escolapi Josep Guàrdia —fill de Calders—, que potser pica la pedra de les bases de les pilastres, com posteriorment va fer a l'església dels escolapis de Mataró i que tenim documentat. Caldria confirmar documentalment si va treballar en els relleus. Alguns d'aquests relleus s'assemblen a gravats dels goigs dels Abadal. Hi van participar? O és tan sols influència? Una hipòtesi per a una recerca.

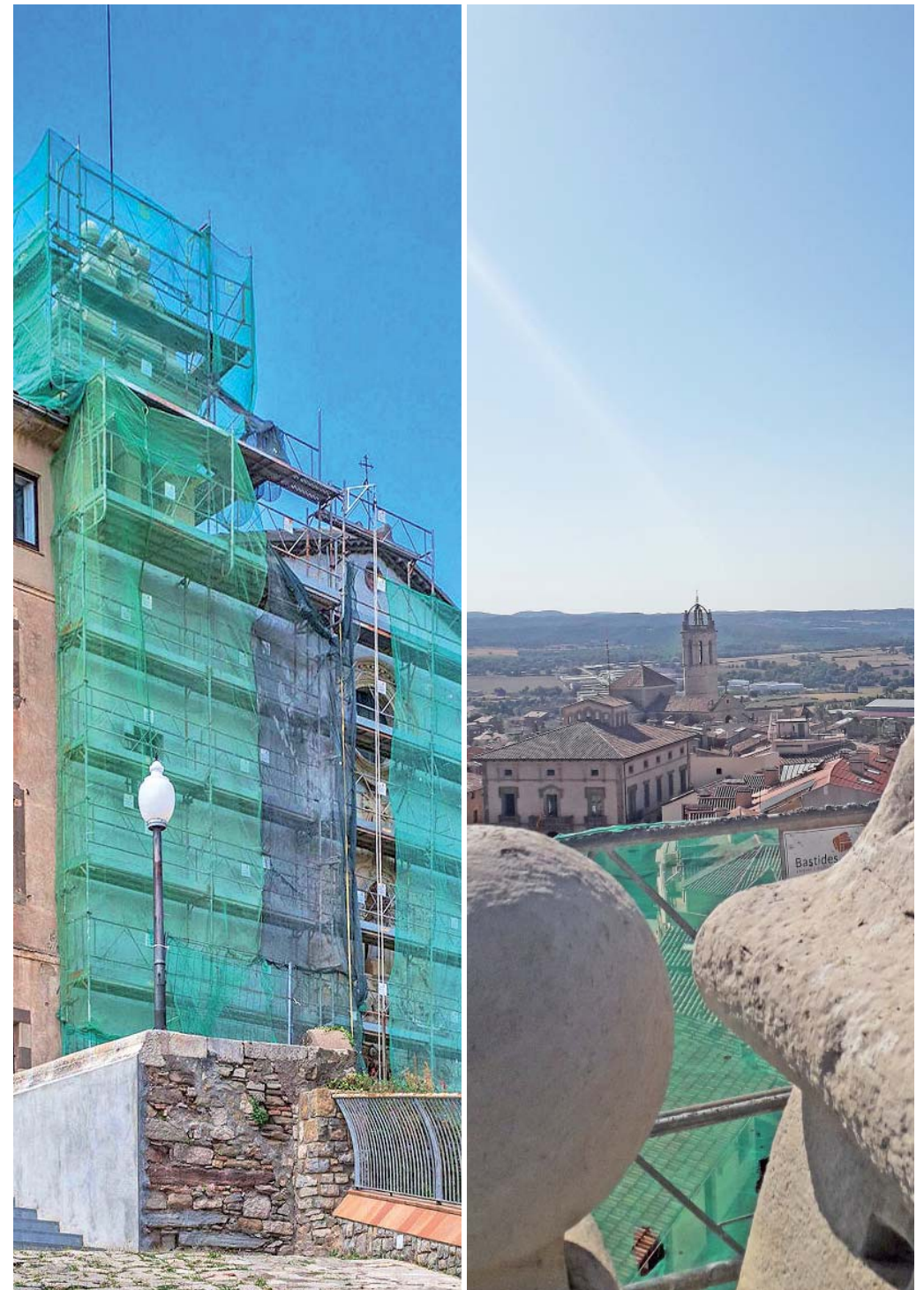
La façana va caure arran de la crema de Moià l'octubre de 1839. De l'església, només resta dempeus la paret de separació amb l'escola i la del presbiteri. I runa, molta runa, de l'alçada d'un home. Jaume Torrents i Serramalera finança la reconstrucció del col·legi i església. Es fa en els anys 1853 i 1854. La façana es refà amb les pedres que troben disperses. Busquen les que són iguals o simètriques i les col·loquen com millor els sembla, no com era en un principi.

No m'estranyaria que la façana no s'hagués tocat des de la reconstrucció de l'edifici, llevat de l'arranjament de la franja de sota el campanar, que es devia fer després de la guerra incivil.

Per a més informació podeu consultar Rossend Casallarch, *Història de l'Escola Pia de Moià* (1994), o bé l'Arxiu de l'Escola Pia de Catalunya, a Barcelona.

L'estiu del 2019 es va arrebossar la façana i se'n va netejar i recuperar la pedra. Per a poder realitzar-ho, és clar, s'hi va haver de muntar una bona bastida. I —també és clar— un dia m'hi vaig enfilar. Aquesta vegada, com que vaig fer-ho amb totes les de la llei, em van fer posar un casc i sabates tancades, no fos cas que el nen prengués mal. Em vaig entretenir a dalt. Era una satisfacció immensa poder tocar les pedres que, d'una a una, formen aquesta façana barroca única. Vaig dir el bon dia a l'estàtua de sant Antoni mirant-nos cara a cara. —Per cert, fa un metre d'alçada, i el pedestal, 30 cm.— Vaig veure les campanes des del cantó exterior, totes amb tres noms, referents als patrocinadors, gravats al metall. Vaig accedir al terradet del campanar des de la part exterior. I vaig veure un Moià diferent de l'habitual. Veia l'entorn des d'una perspectiva desacostumada.

Vaig pensar en la pel·lícula *El club dels poetes morts*. El director de l'Acadèmia Walton no s'adona que una educació victoriana no era la millor manera de preparar uns alumnes que havien de ser els líders de la societat que els queia al damunt. Fins que arriba un nou professor de literatura, John Keating, antic alumne del centre, que capgira els plantejaments didàctics. Es planteja: «I si mirem la realitat des d'unes altres visions?» Tan senzill com observar l'aula dempeus sobre els

Restauració de la façana (fot. C.I.C. - Moià). Des del campanar

pupitres. Una visió, doncs, desacostumada. La realitat de l'aula es veu diferent.

Veure les coses d'una manera diferent. Això deu ser creativitat. La pregunta «què és creativitat» m'ha perseguit al llarg de la meua vida professional.

En Josep Gallifa ha estat l'entès que he llegit darrerament. «La creativitat és qualsevol acte, idea o producte que canvia un camp ja existent, o que transforma un camp existent en un de nou. [...] La creativitat pot ser entesa, també, com un procés que es desenvolupa en el temps i que es caracteritza per l'originalitat, l'esperit d'adaptació i la cura de la realització concreta» (*Educació integral. Transformar l'educació, formar la persona, millorar el món*, Barcelona 2018, pp. 65s).

Mireu com el meu amic Morrie —ja en una fase molt avançada de la malaltia de l'ELA— gira una qüestió sensible i ho veu des d'una altra dimensió: «—Recordes quan vaig dir al periodista que molt aviat algú m'hauria d'eixugar el cul? —va dir. Vaig riure. Un moment com aquest no és fàcil d'oblidar. —Bé, doncs em sembla que aquest dia ja ha arribat. Això em fastigueja. —Per què? —Perquè és l'últim signe de dependència. Que t'eixuguin el darrere. Però hi treballo. Intentaré gaudir del procés. —Gaudir-ne? —Sí, després de tot, tornaré a ser un nen. Vet aquí una manera original de veure-ho. —Bé m'he de mirar la vida d'una manera original, ara. Afrontem-ho» (Mitch Albom, *Els dimarts amb Morrie*, Barcelona 1998, p. 53). Això és veure la vida amb esperit creatiu!

Ted Talk és un conjunt de xerrades gravades que parlen de multitud de temes.

Sovint les escolto per internet. N'aporto dos testimonis. El primer fa referència a un tema titulat «Canviant els paradigmes de l'educació», de Ken Robinson. Diu: «Creativitat és el procés de tenir idees originals que tinguin valor.» Evident! Si poso un clip al carro d'una cremallera per substituir l'agafador trencat, aquesta idea té valor. I el segon, de Marilyn Oppizzo: «Vols ser més creatiu? Vés a passejar.» Així, doncs, et convido que agafis la corretja i portis el teu pensament a caminar.

La cuina, quin taller de creativitat! Quan la Carme Ruscalleda va presidir la Festa de l'Arbre Fruiter li vaig demanar una recepta i em va enviar el llibre *Cuina a casa amb Carme Ruscalleda*. De la cuina de desembre en trec el plat de pollastres tofonats: «Passeu per la flama dos pollastrons. Netegeu i lamineu dues tòfones d'hivern. Repartiu les làmines entre la pell i la carn, emboliqueu-ho amb film i guardeu-ho un dia a la nevera. Salpebreu-ho per dins i per fora. Fiqueu-ho al forn ben amanit amb oli i el greix. Entreu-ho al forn a 190° i deixeu-ho un quart. Retireu la safata i ruixeu els pollastrons amb vi ranci. Gireu-los, que els pits estiguin en contacte amb la safata. Incorporeu-hi quatre pomes —reinetes o golden— tallades a grills gruixuts, salpebrades i sense pelar. De nou al forn a 160°, 25 minuts més. Ja es pot servir. Mitja peça per comensal acompanyada de les pomes rostides i la salsa. Incorporeu sis cullerades d'aigua a la safata per dissoldre els glacejats que hi haurà enganxats al fons i al voltant i coleu-ho, decantant el greix» (Barcelona 2005, pp. 128s). Bon profit!

Formació Professional

Dual

174 graus de talent

Saber quin és el teu talent et permet arribar més de pressa on sempre has volgut arribar. Potencia'l amb:

- Treball i aprenentatge alhora
- Accés ràpid al mercat laboral i acreditació de competències
- Formació presencial, en línia i mixta
- Programa Erasmus

Descobreix els 174 graus de Formació Professional Dual a fp.gencat.cat i fes un gir al teu futur.

DE FORA ESTANT

A la recerca de la filla de Durruti (i 2)

Raül González

En arribar al petit poble francès on via, vaig trobar unes cases antigues i un pèl descuidades, però que donaven un to molt amè al lloc, un indret força tranquil i agradable i amb

una gent estu-
penda i sen-
zilla amb qui
vaig matar
el temps xer-
rant en el bar
del poble,
un dels dos
que tenia
solament,
fins que ar-
ribés l'hora
de la meua
entrevista. Seguint
en el GPS
l'adreça
que tenia
de la casa
de Madame Dur-
ruti, vaig recórrer
alguns carre-
rons estrets i
quan vaig arri-
bar al número de
casa seva em vaig
topar amb una casa
que destacava
per sobre de les
altres, no per la

seua grandiositat, sinó pel color i l'aparença de modernitat que tenia en comparació amb la resta. És un detall que pot no tenir gaire importància, però, en fi, en aquell moment a mi em va cridar l'atenció.

En arribar al portal el primer que vaig fer va ser mirar a la bústia si realment allà era on residia la persona que buscava,

i sí, ben clar posava el seu nom i el del seu marit. Acte seguit vaig trucar al timbre, vaig entrar unes passes al pati i em van obrir la porta una parella d'ancians molt agradables que no varen mostrar ni

el més mínim rebuig a la meua persona, des del primer moment tot va transcórrer amb una actitud molt casolana i distesa. La Colette que vaig trobar era una dona gran, de noranta anys, però que encara

revestia fortalesa física i una actitud molt vital, però alhora amb una gran tendresa. El que més em va sorprendre va ser com s'assemblava la seva mirada a la del seu pare. El seu marit igualment va estar molt amable, però es notava que preferia estar en un segon terme, deixant

el protagonisme a la seva dona, objecte clar de la meua visita.

Havent-me fet passar a una petita estança ben il·luminada pel sol del migdia, ens vàrem asseure tots tres i em vaig presentar amb les meves limitacions de francès, un francès bastant mediocre però amb el qual al cap i a la fi em feia

Buenaventura Durruti i Émilienne Morin
(fons Colette Durruti)

entendre. La dona ràpidament em va dir que podia parlar en espanyol, que ella bé l'entenia, com a mi em passava exactament amb el francès, l'entenia millor del que el podia parlar. Presentada la meua persona, des de bon començament els vaig deixar entendre que la meua intenció no era del tot oficial, sols volia conèixer aspectes de la vida del seu pare que ella em pogués explicar, evidentment perquè ella podia conèixer-los millor que qualsevol altra persona. Ben aviat, però, em va fer comprendre que no em podria ajudar gaire en aquest aspecte, ja que el seu pare poc havia pogut mantenir una vida familiar degut a la seva lluita en pro de les llibertats dels treballadors, que el portarien a estar constantment fora de casa i durant algun temps en reclusió penitenciària.

Tot i això la filla recordava algunes escenes de la vida del seu pare com a pare mateix, no com a líder anarquista, sinó d'una relació pare-filla. Una d'aquestes imatges que recordava era una on, estant en el pis que la família ocupava a Barcelona al barri de la Marina i essent ella ben petita, el seu pare estava banyant-la i recordava ella d'aquesta escena les mans del seu pare, les recordava com unes mans grosses i fermes, les mans d'un pare que li donaven un gran caliu de protecció. Pot semblar una escena poc important, però escoltant-la parlar es podia entreveure com idolatrava la figura del seu pare, tot i haver-lo conegut molt poc, ja que va morir el 20 de novembre de l'any 1936 al front de Madrid amb quaranta anys d'edat. Colette tenia solament cinc anys.

No, Colette comentava que del seu pare no en guardava gaires records, moltes de les coses que sabia d'ell les coneixia per amics seus que la visitaren anys després d'acabada la guerra i que li explicaven vivències en comú. Ni tan sols de la seva mare, Émilienne Morin

(1901-1991), no va poder extreure'n gaires coses; no en volia parlar massa, pel fet que el record del seu marit era molt trist, ja que, tal com em comentà Colette que li havia confessat la seva mare, Buenaventura Durruti va ser l'home de la seva vida, el seu company; en fi, el record era massa dolorós per a parlar-ne obertament sense treure a flor de pell una tristesa enorme, ni tan sols amb la seva pròpia filla. La vídua de Buenaventura Durruti mai no va refer la seva vida amorosa amb cap altre home.

Davant aquesta tessitura vaig preguntar-li si guardava algun tipus de records materials personals del seu pare que s'haguessin conservat després de tots aquells anys, però ràpidament em va contestar que del seu pare no es conservava res, per un motiu que té la seva lògica contextual. Poc després de la mort del seu pare es van traslladar a França amb la família de la mare, ja que a Barcelona no estaven segurs degut a les condicions bèl·liques que s'imposaven. La fi de la guerra a Espanya les va agafar a França, lloc segur, però poc després (any 1940) les tropes alemanyes l'envaïen, de manera que la família Durruti Morin es trobava novament en perill. En aquells anys qui cuidava de la petita Colette era la seva àvia materna, la mare treballava i no estava gaire a casa. En aquestes és quan l'àvia va decidir cremar totes les coses relacionades amb el seu gendre que es conservaven, des de documents a fotografies, tot. Colette em comentà que Émilienne es va enfadar moltíssim amb la seva mare per aquest acte. S'ha de comprendre, però, que eren moments molt difícils.

Així, doncs, em trobava que hi havia molts buits sobre la història personal de Buenaventura Durruti que no podria omplir degut a aquestes causes, però la filla no va acabar aquí; em va donar una inesperada sorpresa. Em va dir que, després d'acabada la Segona Guerra Mundial i

essent ella adolescent, es va dedicar a trobar amics de joventut del seu pare i demanar-los si guardaven qualsevol fotografia que pogués mostrar la figura del seu pare i així és quan em va presentar sobre la taula un àlbum de fotografies, moltes d'elles còpies modernes, en les quals apareixia el seu progenitor. Realment va ser molt interessant poder contemplar aquelles fotografies de la intimitat del dirigent anarquista amb els seus amics. Un d'ells apareixia repetidament en moltes fotografies; era Francisco Ascaso (1901-1936); Colette l'havia sentit anomenar molts cops, ja que era un dels millors amics del seu pare, a qui la mort d'Ascaso el juliol de 1936 a les Drassanes de Barcelona va afectar profundament. Comenta que fins i tot li va canviar el seu caràcter, segons li assegurava la seva mare, ja que es compenetraven molt bé. Es podria afirmar que Ascaso era la part intel·lectual i Durruti era la part d'acció, ambdós complement l'un de l'altre. Quan va faltar l'un, l'altre va patir una buidor difícilment substituïble.

Repasant aquestes fotografies, Colette i jo vàrem repassar també la vida del seu pare i de l'anarquisme espanyol, així com de la història d'Espanya i la vida per-

sonal de la mateixa Colette i el seu marit. Ella apuntava detalls interessants i personals i jo els complementava amb els meus coneixements d'història, reconeixent jo en les fotografies cares de persones de qui ella, pel que sigui, no sabia el nom i de les quals desconeixia la vinculació amb el seu pare. No em puc imaginar quins documents de Buenaventura Durruti es varen cremar, però sí que sé que haurien estat unes peces de museu impressionants, ja que va ésser un dels personatges més icònics de la guerra civil.

En la meua visita també vaig voler preguntar-li sobre què queda del record del seu pare en la seva família, què opinen els seus fills i néts de ser descendents d'un personatge tan rellevant de la història d'Espanya, un personatge odiat per uns i estimat per molts altres. La resposta va ser que hi havia de tot. Part de la família que es va quedar a Espanya va haver d'amagar i fins i tot molts varen renegar d'aquell cognom, Durruti, que en la Espanya de Franco no simbolitzava res més que una ideologia a abatre. En tant que a la família que va quedar a França igualment hi ha diferents actituds al respecte, però més aviat pel fet de desconèixer la història i no tant pel rebuig que se'n po-

dria sentir. No obstant això, és cert que hi ha descendents que viuen amb l'orgull de tenir la mateixa sang d'aquell home que va donar la seva vida pels drets i les llibertats que estaven amenaçats pel feixisme en aquella Espanya dels anys trenta i al món sencer. La primera d'elles a idolatrar aquesta figura és la mateixa Colette, que venera la figura del seu pare amb orgull com un gran heroi.

Colette comentà que no tenia cap fotografia del seu pare en què ell mirés fixament, sempre apareixia amb la mirada desviada cap a altres indrets que no fossin l'objectiu de la càmera. Jo recordava que per internet hi havia algunes imatges del seu pare en moviment, totes elles de ple 1936, quan la guerra ja estava iniciada i ell es podia veure donant indicacions a soldats que l'envoltaven. En una

Buenaventura Durruti i un home no identificat, al front
(fons Colette Durruti)

d'elles, però, apareix Buenaventura Durruti de cara, mirant fixament a la càmera del cineasta; dura pocs segons, però es pot reconèixer perfectament com diu «Buenos días». Vaig ensenyar a Colette aquests curts segons de vídeo i la seva cara va ser d'una alegria impressionant, com si el seu pare li parlés tot donant-li

el bon dia. La seva filla, després de viure una vida sense el seu pare, bé li va contestar: «Bonjour, papa.»

Què en puc extreure, d'aquesta visita? Probablement el meu viatge a casa de Madame Durruti no hagi aportat gaires novetats historiogràfiques rellevants sobre la vida del dirigent anarquista, però no tots els dies es coneix la filla d'una persona

tan rellevant, en un tracte de tu a tu. El cert és que vam establir una bona amistat a causa de la meua fascinació per tot el que envoltava la figura del seu pare, per la cordialitat mostrada i pel bon ambient que regnava en la meua visita. D'aquesta visita n'extrec conclusions personals molt rellevants, potser no les sé plasmar del tot com m'agradaria mitjançant la paraula escrita, sempre he preferit explicar les coses

en persona, però us puc assegurar que per a mi va ser tota una experiència, una experiència de la qual potser no tothom compregui la importància que pot tenir per a mi. Però qui gaudeixi de la història, com em passa a mi, comprendrà que poder-te trobar amb supervivents d'èpoques passades és sempre una lliçó d'història.

D'esquerra a dreta: Berthe Faber (companya de F. Ascaso), Francisco Ascaso, Émilienne Morin i Buenaventura Durruti (fons Colette Durruti)

MISCEL·LÀNIA

Cap a Moià

Pere Criach Franquesa

Fa molts anys que vaig marxar del Moianès. Tants que gairebé no tinc records de quan hi era un resident habitual. Malgrat això, hi conservo família, amics i fins i tot un lloc on romandre. Per tant, hi torno molt sovint en visites que molts cops s'allarguen tant com puc. Ara bé, en aquestes visites hi ha quelcom que em crida molt l'atenció en la meva relació amb la comarca, i en especial amb la seva capital: el fet és que m'hi trobo com a casa. No sabria dir si és degut als records emmagatzemats en el subconscient, o bé, és una mena de connexió espiritual amb el lloc on vaig tenir la sort de néixer. O potser són els esperits dels meus avantpassats que em saluden amb calidesa quan hi torno. Sigui el que sigui, científic o no tant, el fet és que sento algun tipus de connexió amb aquest llogaret geogràfic.

Ara hom es preguntarà: i com es pot notar això?

No li puc donar una única resposta, en té moltes, però cap de realment concreta. O de fet crec que no n'hi puc donar. Només puc descriure el que sento

cada cop que enfilo alguna carretera cap al Moianès, sigui des d'Osona, el Bages o el Vallès Occidental. Ja de primera mà una sèrie de revolts tancats em saluden, donant a entendre que m'acosto a algun lloc exclusiu, en l'excessivament urbanitzada i un xic desnaturalitzada província de Barcelona. Amb les corbes a mig fer, m'adono que ara em saluda una vegetació diferent, més verda que la natural de les comarques del voltant. Llavors, en veure els arbres del Moianès, ja començo a sentir una mica la inexplicable felicitat del qui torna a casa. No és quelcom racional, però sé que ja sóc al meu lloc. Ja ben damunt de l'altiplà, sento com la fresqueta de les altures (o fred contundent, segons el moment) em banya. Ni l'aire no és igual. Sempre en arribar, encara que faci un fred que pela, abaixo, ni que sigui una mica, les finestretes, per prendre un glop de l'aire més net i pur que s'hi pot respirar. En arribar al poble aparco. Tant si és un càlid matí d'estiuenc diumenge, quan el poble és un formiguer d'activitat, com una tarda d'hivern entre setmana, on

regna una calma absoluta: el regust de Moià és diferent. L'ambient és diferent. I

llavors és quan penso: «Bé, ja torno a ésser a casa.»

Canvi profitós

Plade

Fa ja uns quatre mesos que, a Moià, vàrem tenir, de nou, la sort de comptar amb la Universitat d'Estiu, i en aquesta edició em va semblar convenient d'apuntar-me a algun dels seus cursets. El que despertava més el meu interès era «Eines de millora per a la vida emocional» i, en concret, la sessió «Ser l'essència d'un mateix», que tenia com a professora Olga Barceló.

Per motius que no vénen al cas, el dimarts 2 de juliol es va fer un canvi, i va ser Marina Berdalet la qui ens va introduir en l'«arteràpia», que, de fet, em va fer oblidar el tema al qual m'havia apuntat. Vull dir que..., molt bé!

Una de les activitats que la Marina ens va proposar va ser: «Tanqueu els ulls i, durant uns minuts, us passaré uns objectes que vosaltres heu de tocar, olorar, fins i tot escoltar i endevinar què és el que teniu a les mans.» Imagineu tota la classe amb els ulls clucs i fent tota mena de sorolls (res de comentaris per a no donar pistes!) amb el nas, les mans, etc.

Així ho vàrem fer i, un cop els ulls oberts, vam descobrir que més d'un dels elements que varen passar per les nostres mans, ni per aproximació sabíem el que era amb els ulls tancats...

Però no és això el que volia explicar-vos (sort, perquè si no...). El cas és que, de tota l'acció que ens va ocupar aquells minuts, la Marina ens va demanar que féssim un escrit incloent-hi algun dels materials que ens van tenir intrigats una llarga estona. I aquí teniu el meu, per si us ve de gust llegir-lo... amb els ulls oberts!

2 de juliol del 2019. Can Carner. Sala de reunions núm. 1.

No era la meva intenció, avui, aquesta tarda de dimarts, parlar amb tu, però les coses no sempre les pots controlar i, de sobte, una olor et fa sentir sensacions, una aroma que t'arriba al nas fa que el cap doni voltes i que, no saps com, un somni comença a prendre forma.

Flors, plantes, arbres, la gespa d'un jardí, tot plegat forma part de la vida i, tancant els ulls, sóc capaç d'adonar-me de com és d'important veure una imatge.

Diuen que és més important una imatge que mil paraules, però jo no hi estic d'acord, crec que amb la paraula podem expressar sentiments que jo, amb una imatge, no sabria explicar a qui la veu....

«Vent suau, fràgil, mou les fulles d'una noguera... De cop, cau una de les nous que comença a ser madura...»

Com puc fer entendre aquestes paraules amb una imatge? Bé, algú, segurament, serà capaç de fer-ho amb un dibuix, però no és el meu cas.

Un cec no pot veure una imatge, però sí que pot imaginar, gràcies a les paraules, un fet que passa en aquell instant.

Com poden ser els somnis d'una persona que no hi veu? Com pot imaginar els colors? La seva incapacitat l'impossibilita de diferenciar entre el blanc i el negre?

Si puc, trio no tancar els ulls a la vida...

Això és tot. No he volgut fer cap rectificació al text. Feu-la vosaltres si us sembla convenient!

Fot. C.I.C. - Moià

PUBLICACIONS

Llibres

Plomes que ens han precedit: escriptors de la Catalunya Central que cal conèixer

Barcelona: Departament de Cultura, 2019. 154 pp.

Recull de sis conferències sobre altres tants escriptors de la Catalunya Central, promogudes per Lluís Cerarols (director dels Serveis Territorials de Cultura de la Catalunya Central) i realitzades entorn de Sant Jordi. La tercera conferència, de Josep Fàbrega, resident a Calders, fou pronunciada a la biblioteca de Moià; versa sobre la poetessa Josefina Pons.

Mercè Saumell. La Fura dels Baus en quarantena: 40 anys de trajectòria grupal, 1979-2019

Barcelona: Angle Editorial, 2019. 223 pp.

Publicat coincidint amb el quarantè aniversari de la companyia nascuda a Moià, el llibre no és el típic volum d'homenatge, sinó un rigorós estudi de l'evolució del grup des dels seus inicis fins a les realitzacions actuals en el món de l'òpera o en produccions *on-line*, així com les metodologies de treball utilitzades o el paper de l'espai públic en les seves creacions.

Revistes

—**L'Esplai**, butlletí de l'Associació de Gent Gran de Moià, núm. 264 (novembre 2019).

—**Notícies de la Comunitat**, butlletí digital de la Comunitat dels Avets (octubre 2019), amb 4 pàgines sobre aquesta comunitat moianesa d'acolliment a discapacitats.

—**Llengua Nacional**, núm. 107 (2n

trimestre 2019), amb l'article de Josep Ruaix «Ordenació alfabètica» i el de Carles Riera «A propòsit de les expressions "tocar a terra" i "tocar terra"»; també el núm. 108 (3r trimestre 2019), amb els articles de Carles Riera «Sobre les construccions de donar o demanar consell a algú» i «Sobre el pronom anafòric *ho*» i l'article de Josep Ruaix «La hac etimològica».

Diaris

Regió7

5-10-2019

«Golf: El moianès Adri Arnaus és colíder a l'Obert d'Espanya».

6-10-2019

«Cinc persones ferides lleus en una sortida de via d'un cotxe al Moianès». «Golf: El moianès Adri Arnaus s'encalla i baixa al setè lloc a l'Obert d'Espanya».

8-10-2019

«Miquel Adrover guanya el concurs de gosos d'atura de Castellterçol. Catorze pastors van participar en la trobada d'enguany, que va aplegar més de 800 visitants». «Moià inicia més d'un any d'obres per a fer una nova depuradora. Els treballs doblaran la capacitat de l'actual, que havia quedat obsoleta».

10-10-2019

«Detingut per tenir una plantació de marihuana a Moià».

12-10-2019

«Un pagès de Castellterçol recupera la vinya al poble després d'anys absència. Josep Rius té plantats a la finca de les Comes 180 ceps que li han permès d'embotellar els primers vins».

14-10-2019

«Moià planteja la construcció d'un pont per a millorar l'accés a les Coves del Toll».

16-10-2019

«Castellterçol recupera l'Espai Franch. L'equipament celebra la reobertura exhibint nous quadres del pintor local Josep Franch».

22-10-2019

«Centres del Bages i el Moianès acullen alumnes de Medicina en pràctiques». «Castellterçol celebra amb èxit la confluència de quatre fires». «Esport-7 i Judo Moià sumen onze medalles en la Copa Catalunya sub-21».

23-10-2019

«La xarxa pública de fibra arriba a Moià, Puigcerdà i Solsona. Es destinaran 16,5 milions d'euros per a abastar les capitals comarcals que no tenien el servei».

25-10-2019

«Moià comença els treballs per a garantir la seguretat en els trajectes a les escoles. El projecte Camins Escolars millora els itineraris fins als centres educatius».

1-11-2019

«Moià afrontarà l'any que ve la reurbanització d'un dels vials més llargs del nucli urbà, el carrer de Sant Pere».

MOIÀ
Avda. Zona Industrial, s/n
Tels. 93 830 12 25
93 820 77 77

AVINYÓ
Antoni Prat, s/n
Tel. 93 838 72 78

SANT QUIRZE SAFAJA
Ctra. de Mollet-Moià
Km. 25,400

CALEFACCIONS - INDÚSTRIES
AGRÍCOLA - AUTOMOCIÓ

SERVEI A DOMICILI
TELS. COMANDES:
93 830 12 25 - 93 820 77 77

CLÍNICA DENTAL PUJOL

Ctra. de Manresa, 35 - Baixos
08180 Moià
www.clinicadentalmoia.com
Tel. 93 830 06 98
Mòbil 629 058 269

ODONTOLOGIA GENERAL
URGÈNCIES
ORTODÒNCIA
IMPLANTS

BREUS

Presentació del Sínode al Moianès

El diumenge dia 3 de novembre, durant tot el matí, va tenir lloc a l'Escola Pia de Moià la presentació del Sínode Diocesà, amb l'assistència de representants de les parròquies que conformen l'arxiprestat del Moianès. Es projectà un vídeo sintètic, parlaren dos preveres i un laic-testimoni, se celebrà l'eucaristia, presidida pel bisbe Romà Casanova, es donaren unes indicacions pràctiques i s'acabà la matinal amb un pìscolabis. Aquesta presentació es fa en tots els arxiprestats. A partir d'aquí convé que es formin «grups sinodals» dins cada arxiprestat i així es vagi avançant en l'itinerari sinodal que ha emprès, després de molts anys de no fer-ho, el bisbat de Vic, itinerari previst en la legislació canònica i que, quan als bisbes els sembla oportú, es produeix en les distintes i nombrosíssimes diòcesis de l'Església catòlica. Aquest del nostre bisbat s'ha d'anar desenvolupant durant els anys 2019-2022.

Moianesencs voltant pel món

El diumenge 3 de novembre es va iniciar la nova temporada d'aquest tradicional cicle de xerrades que organitza El Fanal. La primera va anar a càrrec de Raül Arqueros, que va parlar sobre «L'Amazònia també som nosaltres». Va continuar el dia 10, amb «Viatge al Nepal: buscant les muntanyes més altes, trobar les persones

més fortes», explicat per Krishna Adhikari (guia nepalès), Salvador Vilalta i Alba Olmo, i el diumenge 17 amb «Turquia, un país entre dos continents», explicat per Montse Clapers i Aurora Guàrdia. També estava prevista, per al dia 24, la intervenció de Malu Garcia amb «Cambodja, entre l'hinduisme i el budisme».

La Pólvora

L'espai jove La Pólvora va organitzar, el divendres 18 d'octubre, la xerrada «Com fer la volta al món amb pocs diners», amb la col·laboració de Jordi Vilagut. El dimarts 22, un taller d'iniciació al món del Youtube, amb Marec Eastwood, i el 5 de novembre, un taller de decoració a partir de materials reciclats, entre altres activitats.

Òmnium Bages-Moianès

El dissabte 8 de novembre la delegació comarcal d'Òmnium va presentar, a l'Auditori de Sant Josep, una xerrada sobre la maternitat d'Elna, amb l'autora del llibre sobre aquesta institució, Assumpta Montellà.

Pastorets, aquest any també!

De nou, la gent que l'any passat van recuperar els Pastorets, dels quals tenim molt bon record, tornen a escalfar calderes per tenir-los a punt, sota la direcció i coordinació d'Albert Sala i Elvira Perma-

nyer. Estan programats per al dia 25 (diada de Nadal), com no podia ser d'una altra manera, per al diumenge 29 de desembre i, per començar bé l'any 2020, també es representaran el dia 1 de gener. Sembla que aquest any, a més de canviar alguns personatges i de reunir una cinquantena d'actors i actrius i col·laboradors, hi haurà alguna sorpresa força interessant per a

anar apujant el llistó d'aquesta tradicional representació nadalenca.

Mercat medieval

Els alumnes de segon d'ESO de l'IES Moianès van muntar, el dissabte 16 de novembre al matí, un mercat medieval a la plaça Major, amb activitats i parades diverses.

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Naixements

Emma Asencio Colomer, filla de Francisco Javier i de Blanca, dia 7 d'octubre.

Leo Cabana Olivera, fill d'Alejandro i de Judit, dia 8 d'octubre.

Elsa Gago Cedenilla, filla de Ricard i de Laura, dia 11 d'octubre.

Nil Valle i Rodríguez, fill de Carlos Julio i de Diana Carolina, dia 21 d'octubre.

Gerard Roca Berrocal, fill de Gerard i de Marina, dia 4 de novembre.

Fe d'errates: en el número anterior apareixia amb errors tipogràfics el naixement d'Àneu Docampo Klose, filla d'Alejandro i de Laia, dia 4 de setembre.

Defuncions

Conxita Burdó Pascual, de noranta-quatre anys, vídua de Josep Ferrer, dia 9

d'octubre.

Rosa Maria Rosich Prat, de vuitant-tres anys, dia 13 d'octubre.

Anna Maria Román Leona, de seixanta anys, dia 19 d'octubre.

Montserrat Serra Codinachs, de setanta-un anys, dia 20 d'octubre.

Gloria Martínez Abellán, de quaranta-nou anys, dia 23 d'octubre.

Carme Capdevila Clarà, de setanta-tres anys, dia 25 d'octubre.

Teresa Comellas Carbó, de noranta-cinc anys, vídua de Josep Picañol Solà, dia 27 d'octubre.

Maria Antònia Vela Moreno, de vuitanta-cinc anys, vídua d'Higinio Guardia, 31 d'octubre.

Fernando Solís Martínez, de cinquantaset anys, dia 6 de novembre.

Especialistes en neteja de tot tipus de conductes de fum:

- Llars de foc
- Calderes calefacció
- Estufes (pel·let, llenya, carbó...)
- Extractor i Campanes i Filtres de restaurants
- Turbines i motors d'extracció industrials
- Instal·lacions amb sortida de fums especials i de greix

NETEJA XEMENEIES VALLDEORIOLA

Adrià Valldeoriola || Moià || 608 113 117 || www.netjaxemeneiesvall.com

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants i periodòncia
Blanquejaments

Visites diàries

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS

Dra. Carlota Anfruns Damians - Odontòloga i Màster en Od. Integrada d'adults
 Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / Metge - Estomatòleg

Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

DADES METEOROLÒGIQUES

Estació pluviomètrica de l'Escola Pia

LATITUD 41° 48' 53" N LONGITUD 2° 5' 44" ALTITUD 741 m

OCTUBRE 2019

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	22,5	12,3	17,4	2	0	8	W	0,0	
De l'11 al 20	20,9	11,5	16,2	1	1	8	W	13,8	
Del 21 al 31	17,7	9,6	13,7	5	2	4	W	82,4	96,2

COMPARATIVA OCTUBRE 1919 - 2019

	Octubre 1919	Octubre 2019
Mitjana de les màximes	13,0	20,3
Mitjana de les mínimes	5,5	11,1
Temperatura mitjana	9,3	15,7
Màxima absoluta	17,0	27,4
Mínima absoluta	-1,0	6,6
Pluja mensual	175,9	96,2
Pluja màxima en un dia	70,0	53,8
Dies de pluja	7	5

Les dades meteorològiques de Moià actualitzades cada 15 minuts (i les dades històriques des de l'any 2006) es poden consultar a la pàgina web de Carles Illa i Casanova, MeteoMoià.cat. També es pot seguir al Twitter: @MeteoMoià, i al Facebook: Meteo.Moià.

NOTA DE LA REDACCIÓ

Totes les persones i entitats que vulguin fer-nos arribar articles, cròniques, informacions, etc. per al pròxim número de LA TOSCA, ens ho poden fer arribar fins al dia **2 de gener**, a través del correu electrònic latosca@latosca.cat o bé deixant-nos-ho a la nostra bústia, a Can Carner.

CLÍNICA PODOLÒGICA MOIÀ

Centre de Podologia autoritzat pel Departament de Salut Plaça del Colom, 4 2n-2a // 08180 Moià

- QUIROPÒDIES (durícies, ulls de poll, ungles, ...)
- CONTROL PEU DIABÈTIC
- BERRUGUES PLANTARS
- ORTESIS DE SILICONA
- ESTUDIS BIOMECÀNICS
- PLANTILLES PERSONALITZADES
- REVISIONS INFANTILS

Cristina Homs Fargas N° Colegiada:1456

93.820.91.55 - 659.660.348